Марксизм-ленинизмын туг доро!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№178 (10239) | 1963 оной июлиин 30, вторник | Сэн 2 мүнгэн

МАНАЙ УЕЫН УХААН БОДОЛ, НЭРЭ СОЛО, АРЮУН СЭДЬХЭЛ

РСДРП-гэй алдарта съездын наагдаһан ... хойшо мүнөө-тэбхэр 60 жэлэйнь ... Тус съез-түүхэтэ удха шанарынь байтааб гэхэдэ, тиихэ-... съезд дээрэ Совет-Союзай Коммунис пар-... һуури ь табитдаһан ... Политическэ ухаан бодо-... шэглэл, политическэ болохо большевизм 1903 ... тэжэ Владимир ... байна бшуу. Үнэ-... тиимэл даа. Арад түмэнэй вождь, агуухэ Ленинэй нэ-... холбоотой большевикууд анха түрүүн РСДРП-гэй II ... дээрэ бии болоод, марк-ленинизмын бүгэдые илаг-... һургаал хэлбэришэ-... үргэлжэлүүлэтшэ, хүсэн ... хүгжөөгшэ, маша ... мандуулагша байһа-... түүхэдэ суурханхай.

... зониие дарлагша хаанта ... засагые унагаагаад, оло-... ажалшадые хэмтүйгөөр ... хэтэрхы хэрзэгыгээр ... доройтуулжа, зо-... байһан капиталистнууд, ... болон нюдарган бая-... — мүлжэгшэ ангиин ... түлөөлэгшэдые бүрин усад-... Россин олон ондоо яһанай ... эрхэ сүлөө, эрдэм һур-... жаргал олгогшо совет ... түүхэдэ түрүүшынхеэ хэн ... Коммунис парти тог-... Тиигэжэ манайда проле-... диктатура — үнэхөө-хүдэлмэришэн-таряашанай ... түрэ засаг байгуулагда-... түүхэтэй. Тиигэжэ РСДРП-II съезд дээрэ батлан абта-... манай партиин түрүүшын ... хүн түрэлтэнэй түү-... анха түрүүшээр бэелүүлэг-... байна. Энээгээрээ совет хү-... омогорхохо ёһоороо омогор-... Иигэжэ эрхэ сүлөө, зол ... олгоһонойнь түлөө инаг ... Эхэ оронноймнай олон тү-... ажалшад бултадаа Комму-... партидаа үнэн зүрхэнэй ха-... баясхалан хүргэнэ.

... Советскэ Союзаймнай Комму-... партиин шэн габьяа, бараг-... ехэ баатаршалга, арюун ... үйлэ хэрэгүүд энээгээр ... дагдана бэшэ. Түүхын та-... абажа харахада, 60 жэл гээшэмнай тон богонихон болзор ха юм даа. Теэд энээхэн үе соо манай орон дотор эгүүридэ үзэгдөөгүй туйлай ехэ хубилалтанууд болоо бшуу. Хаанта хархис засагай үедэ үгытэй ядуу, тулюур түйган, алишье талааараа арга-гүй ехээр гээгдэнхэй гүрэн байһанаа, мүнөө социалис Эхэ оромнай алишье талааараа хэмгүй ехээр хүгжэнхэй, хүсэн түгэлдэр гүрэн болонхой. Иимэ ехэ хүсэтэй, иимэ ехээр хүгжэнхэй, иимэ ехэ алдар солотой, түрүү зэргын ондоо гүрэн дэлхэй дээрэ байхагүй. Социалис индустриализаци, коллективизаци, соёл культурын хубисхал — түүхэтэ иимэ хэмжээ ябуулгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэн, Коммунис партимнай хүгжэлтын иимэ замаар Эхэ ороноо амжалтатайгаар урагшань зорюуланхай.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудай хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэһэнэй ашаар манайда социализм хүсэд дүүрэнээр эсэслэн иланхай. Тиигэжэ манайда социализм байгуулха тухай РКП(б)-гэй VIII съезд дээрэ баталан абтаһан партиин хоёрдохи Программа бэелүүлэгдэһэн түүхэтэй. Иигэжэ Коммунис партиингаа ударидалгаар хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүшынхеэ социализм амжалтатайгаар байгуулһанайнь түлөө совет хүнүүднай барандаа сэсэн мэргэн Коммунис партияа магтан дуулана, саашадаа шэн габьяатайгаар ударидажа ябахыень инаг сэдьхэлһээ юрөөнэ.

1917 ондо Октябрийн хубисхалай илажа, совет засагай тогтоһон сагһаа хойшо үнгэрөөшэ үе соо социалис Эхэ орондомнай элдэб олон бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһониинь, али олон аюулнуудай (гадаадыншье, дотоодыншье байдалай талаар) үзэгдэһэниинь мэдээжэ. Түүхын эдэ шалгалтануудые Коммунис партимнай эрэлхэг зоримгойгоор дабажа гараһан алдартай. Этүүридэ мартагдашагүй иимэ гайхамшагта шэн габьяатай, иимэ орёо бэрхэ замаар урагшаа дабшажа, тохёолдоһон ямаршье бэрхэшээлһээ туншарингүй, али олон дайсадта ухэлэй сохилто үгөөд, коммунизмын үндэр өөдэ найдамтайгаар зорижо ябаһан ондоо иимэ парти байхагүй. Иихэдээ Советскэ Союзай Коммунис парти түүхэдэ үзэгдөөгүй замые анха түрүүн нээһэн намтартай.

Мүнөө КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын баталан абаһан партиин гурбадахи Программа — манай орондо коммунизм байгуулгын агуухэ Программые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө совет хүнүүднай айхабтар ехэ баяртайгаар, үүсхэл оролдосотойгоор тэмсэжэ байнхай. Иимэл даа, жараһ жэл соо Советскэ Союзаймнай Коммунис партиин зорижо гараһан алдарта арюун зам. Энэ бүхы түүхэтэ үе соогоо Коммунис партимнай амжалтаһаа амжалта хүрэтэр, илалтаһаа илалта хүрэтэр зори зориһоор, түүхэдэ үзэгдөөгүй туйлалтануудые бэелүүлэн, коммунизм үргэн дэлисэтэйгээр байгуулгын замда бата найдамтайгаар ороод ябана.

Арадай аша туһые баримталхаһаа ондоо арюун һайхан хүсэлэн партида байхагүй. Энэнь юун дээрэһээ элирнэб гэхэдэ, коммунизм байгуулха гэһэн тэрэнэй уг зорилго дээрэһээ илангаяа ойлгосотойгоор харагдана. Коммунизм гээшэ арад зондо эгээл зол жаргалтай, һайн һайхан, баян дэлгэр общество ха юм. Коммунизмын орон хадаа дэлхэй дээрэхи ёһотойл жаргалай орон гээшэ.

Тиимэл хадань Советскэ Союзаймнай Коммунис парти бүхы совет арадай парти болоо гэжэ КПСС-эй XXII съездын мэдүүлхэдэнь, совет хүнүүд һайшаахын ехээр һайшаагаа, зүбшөөхын ехээр зүбшөөгөө, баясахын ехээр баясанхай.

Бүхы совет хүнүүдтэйгээ хамта Буряад республикымнай ажалшад бултадаа энээгээр айхабтар ехээр омогорхожо байһанаа мэдүүлнэ. Тиимэл даа, Коммунис парти бүхы совет арадаймнай инаг парти мүн гээшэ. Коммунис партиин ударидалгаар, тэрэнэй эсэгэ ёһоной анхарал оролдолтын ашаар, аха дүү бүхы совет арадуудай, түбхын түрүүндэ агуухэ ород арадай, энэрхы сэдьхэлэй туһаламжын ашаар Буряад оромнай ажахыгаа хүгжөөлгэдэ, культурна байгуулалтадаа тон ехэ амжалта туйлажа, түрүү совет республикануудай нэгэн болонхой. Республикын тогтоһоор алдарта 40 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан амаршалһан парти, правительствын амаршалга соо энээн тухай мэнэ һаяхана эли тодоор хэлэгдэһэн байна.

Иигэжэ бүхы совет арадай парти болохо КПСС «манай мүнөө уеын ухаан бодол, нэрэ солo, арюун сэдьхэл» байһанаа улам бүри алдаршуулан батажуулжа ябана.

Иигэжэ марксизм-ленинизмын гүн ехэ һургаалые хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлжэ, энэ һургаалые хазагайруулһан этэгээдүүдтэй, алибаа оппортунистнуудтай эрид хурсаар тэмсэжэ, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй урагшаа зүб замаар хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ, бүхы дэлхэйн оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудта һайн һайхан ульгэр жэшээ харуулна.

Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо тэмсэлээ улам шангадхая

... найрамдал хамгаалха Совет комитедэй мэдүүлгэ

... СКВА, июлиин 27. (ТАСС-ай ...). Агаарта, замбуулин дайдаһан доро ядерна зэбсэг тур-... хорихо тухай США-гай, ... Советскэ Союзай түлөө-... хоорондо үтэеэ ойлголсоһо-... эб найрамдал хамгаалха Совет ... совет олониитын зүгһөө ехэ ... жатайгаар угтаһанаа тодор-...

... комитедэй хэблэлдэ дам-... гдаһан мэдүүлгэ соо иигэжэ ...: Гурбан гүрэнэй хоорон-... зүбшэжэ үгээ ойлголсоһон ту-... хэлсээнэй түргөөр эсэслэн ба-..., хүсэндөө орохыень, энэ ... дэ дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй ...хые Совет комитет хүсэбэ.

... Москвада уридшалан зүбшэгдэһэн ... бүхы арадуудай хүсэл эр-... гэтэй, этигэл найдабаритай тааралдана гээд тэрэ мэдүүлгэ соонь заагданхай.

Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгые хорихо хэлсээн хэтын хэтэдэ ядерна зэбсэг туршалгые хүсэдөөр хорихо замдахи түрүүшын алхам болоно. Мүн энэ ушар хадаа уласхоорондын шанга хиналта тогтоожо, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха талаар хэгдэһэн алхам гэжэ тэндэнь тэмдэглэгдэнхэй.

Хэлсээнэй баталагдахаяа байхада эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг совет хүнүүд иигэжэ мэдүүлнэ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг совет хүнүүд бүхы арадуудтай хамта термоядерна дайнай аюулые сарахын, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай мандахын түлөө улам эршэ хүсэтэйгөөр тэмсэхэ тээд мэдүүлгэ соонь заагдана.

...СР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ ...рюулагдаһан баяр ёһололой суглаан

...СКВА. (ТАСС). СССР-эй Да-...Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюу-... баяр ёһололой суглаан ...ска клуб соо Москвада боло-...

... Н. С. Хрущев толгойлог-... КПСС-эй Центральна Коми-... Президиумые ехэ дэбжэлтын ... байдалда хүндэлэлэй прези-... һунтаба.

...СР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой ... командалагшын нэгэдэхи ... адмирал В. А. Фокин баяр ...ой суглаанда оролто үгэ хэлэбэ.

СССР-эй судна бүтээлгын Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Ю. Г. Деревянко, Москвагай Бауманска районой партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. В. Юфанов, Советскэ Союзай Герой генерал-полковник В. Н. Комаров, Советскэ Союзай Герой авиациин генерал-лейтенант Н. П. Каманин, Москвагай залуушуулай зүгһөө ВЛКСМ-эй МГК-гай секретарь О. И. Мащенко амаршалгын үгэ хэлэһэн байна.

Һүүлдэнь һайндэрэй ехэ концерт болоо.

... Гарриман, лорд Хэйлшем Москваһаа мордобо

...-гай президентын, Нэгэдэмэл ...ствын премьер-министрэй ... түлөөлэгшэд —США-гай Гү-... секретариин орлогшо А. Гар-... Совэдэй лорд-түрүүлэгшэ, ... королевствын эрдэм ухаа-... судалгануудые эрхилдэг ми-... лорд Хэйлшем өөһэдынгөө ...гүүдтэй хамта мүнөөдэр ...һаа мордобо.

Урдань мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, г-н А. Гарриман, лорд Хэйлшем, тэдэнэй советнигүүд хэлсээнүүд тухай, һүүлдэ баталагдахаар зүбшэгдэһэн договорой текст тухай правительствануудтаа дамжуулан хэлэхэ байна. Агаарта, замбуулин дайдада, уһан доро термоядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай тэндэнь хэлэгдэнхэй. (ТАСС).

Вл. МАЯКОВСКИЙ

Владимир Ильич Ленин

(П О Э М Э Һ Э Э)

. . . .

Хамха сохихо
хатуу нюдарга
зангидамал
миллион хургата
гар гээшэл
парти хадаа.
Нэгэн — юуншье бэшэ,
нэгэн — ямигүй,
Нэгэ хүн —
хэршье
һүрхэй һаа —
табан вершогой
юрын бревно даахагүй,
табан дабхар гэр
бүришье һаа.
Парти болбол
зэм зэмүүдээ
хам ниилүүлһэн
миллион хүнүүд
мүн гээшэл.
Бэе бэеэ
дэмжэлсэн, үргэлсэн,
барилгануудые
бодхоохобди
дээшэнь.
Парти хадаа
хүдэлмэришэн ангиин
нюрга һээрынь.
Парти хадаа
манай хэрэгэй мүнхэ
һүлдэнь.
Парти хадаа
хэзээш намда урбахагүй
үнэн зүрхэмнай.
Мүнөөдэр приказчигшье хадаа,
үглөө хаан түрые
картаһаа хюһахаб.
Ангиин ухаан бодол,
ангиин үнэн хэрэг,
ангиин агуу хүсэн,
ангиин алдар нэрэ—
энэл даа парти гээшэмнай.
Парти Ленин хоёр —
эхир хүбүүд лэ,—
хэниинь үлүү сэнтэйб
эхэ-түүхэдээ?
парти гэжэ —
Ленин гэхэдээ
ойлгонобдил,
Ленин гэжэ
ойлгонобди
парти гэхэдээ.

. . . .

Ильичнай
гүн залив
олгожо,
хани барисаанай
тогтохо еэг
тодолоо,
Советскэ республикын
асари ехэ онгосо
амгалан байгуулгын
док худар
аажамаар ороо.
Ленин
өөрөө
сүмэрһэн газар
бүтүүлхэеэ
түмэр,
модо
зөөлсэжэ.

. . . .

Шэнгэрһэн дайсадые
шэнэ дайсадай
халааш һаань,
дэлхэй дээрэ
огторгойе
яаруулхабди хабатай,
— теэд
энээн тухай
бэшэнхээр,
энээниие
бүтээһэн туһатай.
Ундалаад,
здеэлээд,
тэниижэ,
обедһээ
ниитын заводто
бусахадаа,
пролетариат — илагша,
Ленин —
илалта эмхидхэгшэ гэжэ
мэдэнэбди
бидэнэр барандаа.
Коминтернһээ эхилээд,
балта, хадуур зураһан
ханхинама
шэнэхэн зэд копейкэ
хүрэтэр —
илалтаһаа илалтада
Ильичэй алхам туужалһан
бэшэгдээдүй байна
домог дэбтэр.
Революцинууд гээшэ —
хүшэр юумэ юрэдөө,
гансааран даахагүйш —
хүлөө хухалхаш.
Харин Ленин
зориг, ухаанайнгаа хүсөөр
сасуутанайнгаа дунда
эрхимынь байгаа хаш.
Ильичэй гар
зүб зааһан байгаа тон—
хойно хойноһоон
гүрэнүүд бодоно:
хара,
сагаан,
үнгын яһатан —
арад зон
жагсана
Коминтернын туг доро.
Империализмын тулга,
бата тушэлгэнь —
дэлхэйн табан хубиин
буржуйнар эдэ
цилиндр, титимүүдээ
уринаар
үргэн,
дохисогоно
соведүүдэй Ильичэво
республикада...

1903

ТЭМСЭЛ, ИЛААЛТЫН

АШАТА БАГШЫНГАА ЗААҺАН ЗАМААР

«Бидэнэр, революционернууд, эмхитэй болоһойбди, тиигэбэл Россие үндэһөөрнь хубилгахабди!» гэжэ энэ зуун жэлэй эхиндэ агууехэ Ленин багша сэсэн мэргэнээр бэшээ бэлэй. Тэрэ үедэ үсөөхэн тоото революционернүүд, түрүү хүдэлмэришэд шэнэ түхэлэй марксистска, ёһотойл революционно парти байгуулхын түлөө «экономистнуудтай» тэмсэл хэжэ, хоорондоо хүсэд холбоо барисаагүй социал-демократическа нюуса кружогууд болон бүлэгүүдые марксизмын туг доро нэгэдүүлжэ байһан саг һэн.

Бүри Сибириин сүлэлгэдэ Шушенскоe тосхондо байхадаа, Владимир Ильич Россида марксистска парти байгуулха түсэбөө зохёогоо юм. «Манай Программа», «Манай ойрын зорилго», «Тон шухала асуудал» гэһэн статьянууд соогоо Бүгэдэ Россин нюусаар гарадаг политическэ газетэ эмхидхэжэ, оронойнгоо социал-демокрадуудые үзэл сурталайнь, эмхидхэлэйнь талаар нэгэдүүлжэл, марксистска парти байгуулха ёһотойбди гэжэ Ленин заалгаа һэн.

РСДРП-гэй ээлжээтэ хоёрдохи съездэ бэлдэхэ гол шухала хүдэлмэриие Владимир Ильич Ленин, тэрэнэй байгуулһан «Искра» газетэ хэһэн шуу. Съезд хадаа «Ускра» газетын зохёон бэлдэһэн ёһо гуримай, эмхидхэлэй үндэһэ һуури дээрэ ёһотойл марксистска парти байгуулха гол шухала зорилготой байгаа.

Съездын түрүүшын үдэрһөө эхилэн, революционно марксистнууд болон оппортунис этэгээдүүдэй хоорондо парти байгуулгын асуудалаар шанга тэмсэл болоо. В. И. Ленин болон тэрэнэй нүхэд Баруун Европын социал-демократическа партинуудһаа тад ондоо, шэнэ түхэлэй марксистска, дайшалхы парти, революционно теориие, общество болон ангиин тэмсэлэй хүгжэлтын жама ёһые, революционно хүдэлөөнэй дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шудалһан, хүдэлмэришэн ангиин түрүү, ушар ёһо мэдэхэ, эмхитэй отряд болоһон партиие байгуулхын түлөө тон ехэ хүсэл оролдолго гаргаһан байна. Ленинскэ «Искра» газетын хараа шугам бүхы партиин хараа шугам боложо, хоёрдохи съезд тэрэнэй бэлдэһэн Программа болон Устав баталан абажа, партиин хүтэлбэрилхы органуудые һунгаһан байна.

Тиигэжэ РСДРП-гэй хоёрдохи съезд дээрэ Россин хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы, марксистска партиие бодото дээрэнь Владимир Ильич Ленин байгуулаа юм. Хоёрдохи съезд хадаа бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ түүхэтэ удха шанартай шэнэ шата болоо һэн.

РСДРП-гэй хоёрдохи съезд дээрэ абтаһан түрүүшынгээ Программые бэелүүлхын, үмхиржэ үжэһэн хаан түрые, помещигүүд болон буржуазин засаг унагаажа, пролетариадай диктатура тогтоохын түлөө агууехэ Ленинэй ударидалга доро большевик парти Россин хүдэлмэришэн ангиие, ажалшан арадые нэгэдүүлэн, арбан дүрбэн жэл соо хатуу шанга тэмсэл хээ. 1917 оной июниин эхеэр Петроградта Соведүүдэй Бүхэроссин нэгэдэхи съезд дээрэ Саг зуурын правительствын министр меньшевик Церетели гэгшын «Манай гарта засагаа үгэгты, тиигээд ябагты, бидэнэр таанадай һуури эзэлхэбди гэжэ хэлэхэ политическэ парти мүнөө үедэ Россида үгы» гэхэдэнь, абяа аниргүй болоһон зал соо зэдэлмэ шангаар, этигэл найдамтай аад, эрид шууд хэлэһэн иимэ үгэ соностоо бэлэй:

— Тиимэ парти бии!

Большевигүүдэй партиин вождиин хэлэһэн эдэ гурбан үгэ нарата үдэр залинта аадарай бууһан шэнгеэр соностон, зал соо һуугшадай дунда ехэ хүлгөө гаргаа бшуу. Һүүлээрнь трибуна дээрэ гаража, Саг зуурын правительствые шангаар шүүмжэлхэ зуураа, В. И. Ленин мүнөө үедэ засаг түрэ гартаа абаха парти бии, «манай парти энээнһээ арсанагүй: минута бүхэндэ засаг түрэеэ сүм абахаар бэлэн байна» гэжэ үшөө дахин мэдүүлээ һэн.

Энэ сагһаа хойшо оройдоол хэдэхэн һарын үнгэрөөд байхада, Ленинэй парти гэрэлтэ һайхан коммунизм тээшэ дабшаһан түүхэтэ зам дээрээ түрүүшынгээ асари ехэ илалта туйлаһан юм. 1917 оной Октябрьда мүлжэгшэдэй эзэрхэлгэ усадхагдажа, пролетаринарай диктатура тогтоогдожо, дэлхэй дээрэ эгээл түрүүшын хүдэлмэришэдэй болон таряашадай гүрэн байгуулагдаа бэлэй. Тиигэжэ II съездын баталан абтаһан **партиин түрүүшын Программа бэелүүлэгдээ һэн.**

Манай орон хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эгээл түрүүлэн, дэлхэйн бүмбэрсэгэй зургаанай нэгэ хубида социализм байгуулха алдарта һайхан замда ороо бэлэй. 1919 оной март һарада партиин ээлжээтэ VIII съезд Владимир Ильич Ленинэй хараалһан социализм байгуулгын гүн ехэ түсэб — партиин хоёрдохи Программа баталан абаа һэн. Энэ Программа дотор холые тодорхойлон хараһан зоримгой сэсэн ухаан, шэнэ обществые байгуулха эли тодо түсэб, олон түмэн ажалшан арадта хандаһан абьяастай хурса революционно уряал өөрынгөө бэелэлые олоһон байгаа.

Тэрэ үедэ манай ороной элдин үргэн газар дайда дээгүүр граждан дайн сэрэгэй гал дүлэн соробхилон байгаа. Уласхоорондын хархис муухай империалистнууд, революцида эсэргүү доторой нэгэдэмэл хүсэнүүд эгээл түрүүшын Соведүүдэй республикые таһар удар татан үгы хэхые бүхы шадалаараа оролдоо бшуу. Дайн сэрэг хадаа ороноймнай арадай ажахые угаа ехээр һандаргаа. Росси хадаа тэрээншьегүйгөөр гол капиталис оронуудһаа экономическа хүгжэлтөөрөө 50—100 жэлээр гээгдэнхэй байгаа. 1919 ондо 1913 онойхидо орходоо таба дахин бага промышленна продукци гаргагдаа һэн.

Иимэ тоо томшогүй олон, хүндэ хүшэр бэрхэшээлдэ ороодшье байхадаа, социализм байгуулха бүхы шухала юумэ манай орон дотор бии гэжэ Владимир Ильич Ленин найдамтайгаар хэлэдэг, хүдэлмэришэн ангиин ба ажалша таряашадай шэн баатаршалгада гүнзэгыгөөр этигэдэг байгаа.

Баяншье байнаш, тулюуршье байнаш,
Баатаршье байнаш, ахиршье байнаш,
Эхэ ехэ Русь!

—гэжэ ородой агууехэ поэт Некрасовай суута мүрнүүдые һануулан бэшэхэ зуураа, «Русь тулюур ба ахир байхаяа болижо, тус орон бүрин баатар хүсэтэй, баян дэлгэр байдалые яаба хээбэшье туйлаха ёһотой»—гэжэ Ленин багшамнай заабарилаа бэлэй.

Инаг вождиингоо холые хаража хэлэһэн энэ захяае манай Коммунис парти түүхэтэ богонихон болзор соо бэелүүлээ. «Имагтал бидэнэр большевигүүд ороноо национальна һандарал уналгаһаа, хариин империалистнуудай богоолшолгоһоо абаран үргэжэ, нэрэ түрыень бүхы хүн түрэлтэнэй нюдэн дээрэ бодхоон алдаршуулаабди» — гэжэ партиин XXII съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй Программа тухай элидхэл соогоо онсолон тэмдэглэһэн байна.

Коммунистнуудай парти хадаа совет арадаа социализмын гэрэлтэ һайхан замда гаргажа шадаха хүтэлбэрилхы парти байгаа бшуу. Айхабтар ехэ бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, социализм байгуулха зам дээрэһээ троцкистнуудые, баруунай оппортунистнуудые, национал-хэлбэригшэдые ба бусад капитулянтнуудые хаман хаяжа, манай коммунис парти социализм байгуулха Ленинэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Дайнай урда тээхи гурбан табан жэлэй туршада манай орондо хүсэн түгэс социалис индустри байгуулагдаа. Пролетаринарай засаг түрэеэ гартаа абаһанай һүүлдэхи тон бэрхэтэй зорилго—шэнэ колхозно байгуулалта эмхидхэхэ ябадал бэелүүлэгдээ. Эхэ орондомнай хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй соёл культурын революци хэгдээ. Иигэжэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай агууехэ шэн габьяа манай Коммунис парти гаргаа.

Социализмын барагдашагүй баатар хүсэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ гэршэлэгдэн баталагдаа. Дэлхэйн хоёрдохи ... лис дайе һүжэрөөн эхилһэн ... ниин фашизмые, Японой м... мые бута сохихо хэрэгтэ С... угаа ехэ үүргэ дүүргэѳ. Ев... лон Азиин хэдэ хэдэн орон... циалис революцинууд и... хэйн социалис система э... рилдөө. Энэ хадаа мүнөө ... обществын хурдан түргэн... тын гол нүхэсэлынь болон...

Манай партиин XX съ... марксизмын-ленинизмын ... харша ябадалые — га... хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ... эрид буруушаажа, парти... байдалда В. И. Ленинэй ... гуримуудые, хүтэлбэрилхы... нуудые дахинаа һэргээжэ... дань хүгжөөгөө.

Партиин ээлжээтэ бэшэ ... СССР-тэ **социализм хүсэд эсэслэн илаа,** манай орон ... лайсатайгаар коммунизм ... эхилбэ гэжэ соносхоһон б...

1961 оной октябрьда ... КПСС-эй XXII съезд бү... түүхэтэ удха шанартай. ... партиин шэнэ, гурбадахи ... мые — коммунис общество ... ха Программые баталан аб... бадахи Программая бэл... бидэнэр Ленинтэй саг үр... шэжэ, тэрээнэй сэсэн м... гаалнуудые, социализм ба... байгуулха тухай тэрээнэй ... гол бодолнуудые баримтал... бди,— гэжэ Н. С. Хрущев ... рэ хэлээ һэн. — Тиимэ ... дэнэр мүн лэ энэ Програ... нинскэ гэжэ нэрлэхэ гүйсэ... тэй байнабди». Мүнөө үе... ние манифест гэжэ энэ П... емнай тон зүбөөр бүмбэрсэ... бүхы оронуудай коммунис... лээ.

Коммунизм гээшэ хүн т... хэтэ заяанай хүсэл мүн. Х... жэлэй туршада сэдьхэһэн ... мүнөө үедэ манай орон дот... татайгаар бэелүүлэгдэжэ, ... дал, Ажал, Эрхэ сүлөө, ... дал, Аха дүүгэй холбоо ма... анхэ һайхан общество — к... байгуулагдажа байна. Со... баатарлиг ажалаараа ком... гэгээн гэрэлтэ байшангые... Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал... сусашагүйгөөр бэхижүүлнэ.

Б. ДОН...
түүхын эрдэмэй ка...

Ленинэй партиин дайшалхы отряд

ДЭЛХЭЙЕ шэнэдхэн хубилгаха уг зорилготой Коммунис партиие В. И. Ленинэй байгуулһаар 60 жэл үнгэрбэ. Ленинэй парти түүхэтэ ехэ, илалта түгэс замаар ябажа мүнөө ерээ. Революционно ажал ябуулгынь жэл бүхэн, обществые шэнэдхэн байгуулхын түлөө тэмсэлэйнь шата бүхэн хүн түрэлтэнэй үедэ үзэгдөөгүй айхабтар ехэ, һайн һайхан түүхэ мүн.

Революционернүүдэй шэнэ ёһоной организаци, хүдэлмэришэн ангиин парти гэжэ анха түрүүн байгуулагдаһан аад, большевигүүдэй парти мүнөө бүхы ажалшадай авангард, бүхы совет арадай парти болон мүндэлжэ ерэбэ.

«Парти—манай үеын агууехэ революционно хубилалтануудые бэелүүлэгшэ совет арадай ухаан бодол, нэрэ соло, арюун сэдьхэл мүн», — гэжэ КПСС-эй Программа соо тодоруулагдана.

I.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН ангиин парти мүндэлүүлхын тула Ленинэй хэһэл бүтээһэн хүдэлмэринь айхабтар ехэ, юугээршье сэгнэхын аргагүй. Энэ ажалынь бүгэдэ арадай политическэ газетэ — «Искраһаа» захатай.

«Искра» газетэ шэнэ ёһоной парти байгуулха эмхидхэлэй түсэб, суртал бодолойнь үндэһэ һуури, хүдэлмэришэн ангиин партиин эгээ түрүүшын марксис Программын проект зохёоһон юм.

Оронойнгоо алибаа нютагуудтай мянга түмэн һабагшаар холбоотой энэ газетэ парти тушаа Ленинэй һанал бодол дэлгэрүүлдэг, пролетариадые тэмсэлдэ һургадаг, хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлые таряашадай болон мүлжэгдэгшэ арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй холбодог байгаа.

Ангиин тэмсэлэй ошон хаана бадарнаб, тэрэ бүхэндэнь «Искра» тодон дэмжэдэг бэлэй. Байгал шадарай түмэр замшадай буһалгаан тухай «Искрын» бэшэһыень мүнөө зүрхэеэ доһолгон уншанабди. 35-дахи номертоо тэрэ «буһалгаан илаа, эрилтэ бүхэниинь хангагдаа» гэжэ баярхан бэшэһэн байна.

Аяар холын Буряад оронииеше «Искра» мартадаггүй байһан! Манай эндэ үнэн искровецүүд, тэрэ тоодо Е. Ярославский, В. И. Ленинэй шаби И. В. Бабушкин, элитэ революционер В. Курнатовский гэхэ зэргын большевигүүд революциин дүлэ бадаруулдаг бэлэй.

«Искра» газетын угаа ехэ ажал оролдолгонь суута һайхан хэрэг боложо түгэсөө—РСДРП-гэй II съезд дээрэ энэ газетын бэлэдхэһэн ёһоор, большевигүүдэй парти анха түрүүн байгуулагдаа һэн. Тиимэһээ **«политическэ ухаан бодол, политическэ парти болохо большевизм 1903 онһоо хойшо түүхэтэй»** (В. И. Ленин).

Большевигүүдэй партиин организацинууд хаа хаанагүй түб хотонууд, холын заха хизаарнуудаар бии боложо захалба. Сибирьтэшье Ленинэй партиин отрядууд эмхидхэгдэжэ эхилээ һэн. Тэдэнэй дунда Сибириин социал-демократическа союзай Томско, Красноярска, Эрхүүгэй, Шэтын комитедүүд түрүү зэргэдэ ябадаг һэн.

Улаан-Үдэдэ, урдын Дээдэ-Үдэдэ, хүсэтэйхэн социал-демократическа бүлэг байһан. Энэ бүлэгые түмэр замай хүдэлмэришэд И. Г. Шульц, А. А. Гордеев толгойлжо, Шэтын комитедтэ мэдэлтэй байгша һэн. Шэтын комитет мүн тэрэ үеэр буряадай түрүүшын революционер Ц. Ц. Ранжуровые хүмүүжүүлээ юм.

Сибириин залуу социал-демократическа организацинууд, партиин элитэ ажал ябуулагшад, Ленинэй шабинарай хүтэлбэри нүлөө доро хододоо байһан. 1909 ондо Эрхүүдэ С. М. Киров нюусаар байгаад, тэндэхи большевигүүдые толгойлдог, мүн Байгал шадар В. В. Куйбышев, М. В. Фрунзе энэ үеэр хүдэлмэришэнэй дунда революциин охи бадаруулдаг байгаа.

Тиигэжэ Ленинэй үзэл суртал, партиин революционно зориг аяар холын манай Буряадта хүрэжэ ерээ.

Тиигэжэ манай ороной ажалша арадууд Ленинэй мандуулһан туг доро жагсажа, 1917 оной дүлэтэ үдэрнүүдтэ бэлдэжэ захалаа бэлэй.

ОКТЯБРИИН агууехэ социалис революци социальна болон үндэһэ яһанай дарлалтаһаа сүлөөрхэ, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалые үгы хэхэ, шэнэ ажабайдал зохёон бодхоохо үргэн харгы арад бүхэндэ нээгээ.

Буряад ороной ажалшад—ород, буряад, эвенкнүүд — бултадаа большевигүүдэй хүтэлбэри доро ябажа, совет засаг тогтооһон, дотоодын, гадаадын дайсадые газар нютагһаань хобхо сохиһон байна.

Тэрэ үедэ Буряад орондо большевигүүдэй организаци бии болоо. В. М. Серов, А. М. Буйко, Т. Н. Сентарецкий, Ц. Ц. Ранжуров, Е. Л. Петров, В. А. Чашин, К. А. Масков болон бусад тэрэ организациин эдэбхитэй гэшүүд байжа, ажалшадай тэмсэлые толгойлһон юм. Мүн энэ үеэр буряад арадай дундаһаа М. М. Сахьянова түрүүтэй М. Н. Ербанов, Г. Г. Данчинов, П. С. Балтахинов гэхэ зэргын элитэ большевигүүд тодоржо гараһан.

Буряадай партийна организациие байгуулгада партиин элитэ ажал ябуулагша П. П. Постышев ехэ аша үрэтэй байһан юм.

II.

КОММУНИСТНУУДАЙ парти марксизм-ленинизмын үзэл сурталда хэлбэришэгүй үнэн. Тэрэнэй зориһон зорилгонь бултанда ойлгосотой, хэлэһэн үгэнь хүндэтэй. Тиимэ хадаа партиин хүсэн барагдашагүй. Партиин II съезд дээрэ абтаһан Программа соо табигдаһан зорилгонь иимэ һэн:

— Хүсэеэ суглуулжа, хаанта засаг унагааха.

—Общество шэнэдхэн байгуулхын тулада пролетариадай диктатура тогтоохо.

Тиихэтээ хамта таряашадта ойлгосотой, мүлжэгдэгшэ арадуудта хүндэтэй үшөө зорилгонуудые парти табяа:

— Ажалша таряашадай эрилтэнүүдые бэелүүлхэ.

—Арад бүхэндэ адли эрхэ олгохо, бэеэ даагаад амяараа болохо эрхэ мандуулха.

Эдэ ехэ зорилгонуудаа партиин бэелүүлхэдэ хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүд тушаалдаһан. Ленинизмын дайсадтай нюур нюураараа тулалсаа, помещигүүд, капиталистнуудтай буу зэбсэг гартаа барижа тэмсээ.

Ангиин тэмсэлэй бүхы зэбсэг шудалаад, 1917 оной октябрьда пролетариадай зэбсэгтэ тэмсэл толгойлоо. Революциин Улаан тугаар түүхэтэ илалта мандуулаа.

«Бидэ большевигүүдэй парти, Россие **үнэншэн этигүүлээбди,** бидэ Россие баяшуулһаа **буляажа,** үгытэйшүүлдэ, мүлжэгшэдһөө буляажа, ажалшадта олгообди. Бидэ мүнөө Россие **зонхилхо** ёһотойбди».

Иигэжэ В. И. Ленин партиин түрүүшын Программын түлөө тэмсэлэй дүн гаргаад, түүхын шэнэ үеын зорилго табяа бэлэй. Шэнэ үень—социализм байгуулгын үе байгаа.

Энэ үеын зорилго 1919 ондо партиин баталһан хоёрдохи Программа соо, В. И. Ленинэй зохёолнууд соо харуулагдаа.

—Ороноо индустритай болгохо.

—Таряашадай жэжэ ажахынуудые хамталха.

—Соёл болбосоролой революци бэелүүлхэ.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ зорилгонууд. Эдэниие хүндэ хүшэр оршон дотор бэелүүлхэ хэрэгтэй байгаа. Хархис империалистнууд дайгаар занажа байгаа. Дотоодын дайсад, ленинизмын дайсад «зүүнэй, баруунай хэлбэригшэд, троцкистнууд, буржуазна националистнууд халтад гээл һаа шүдөө үзүүрлэжэ ородог байгаа.

Теэд парти хэлэһэн үгэдөө хүрөө. Ленинэй заабаряар ябажа, алибаа дайсадаа мүр дээрэһээ хамажа хаяад, түүхэдэ байгаагүй шэнэ общество байгуулаа.

Тиигэжэ:

«...хүн түрэлтэн болбол үнэн бодото дээрээ мандажа байһан социалистическэ обществотой, социализм байгуулха тухай дүй дүршэл дээрэ шалгагдаһан эрдэм наукатай болобо. Социализмын гол дардам харгы табигдаа».

Партиин тэмсэлэй бүхэдэлхэйн түүхэтэ гурбадахи шата эхилбэ. Коммунизм байгуулха һүртэ ехэ зорилгонуудые парти гурбадахи Программа соогоо табяа:

—Коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулха.

—Ниитын коммунис харилсаануудые мандуулха.

—Шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ.

Партиин Программын эдэ зорилгонууд—бүхы арадай зорилгонууд. Манай парти—арадай парти, арадтаяа суг ябажа, арадай зол жаргал бадаруулна. Энэ нэгэдэлтэй сасуулха хүсэн гэжэ байхагүй.

Энэ нэгэдэлнай Братскын мантан ехэ электростанци барихадамнай, далай үргэн шэнэ газар хахалжа ашаглахадамнай, замбуулин руу хүбүүд, басагадаа ниидүүлхэдэмнай толорно.

Энэ нэгэдэлнай манай арадай шэн зоригто ажалаар—миллион миллион пүүд таряагаарнай, мянга түмэн тонно мяха һүөөрнай бэхижэнэ.

Энэ нэгэдэлнай арадууд хоорондын аха дүүгэй хани барисаагаар дулаасуулагдана.

Энэ нэгэдэлдээ гүнзэгы ехээр этигэжэ, партимнай юрөөнэ:

—Мүнөө үеын хүнүүд коммунизм байгуулха, коммунизмда ажаһууха болтогой!

III.

МАНАЙ парти — коммунизм байгуулагша совет арадай эгээ түрүү отряд. эмхидхэл нэгэдэлэй эгээ дээдэ шата мүн. Политикаяа, Программаяа бэелүүлхэдээ, арад түмэнөө зонхилон хүтэлбэрилхэ, ургуулан хүмүүжүүлхэдээ, нютагуудтахи организацинуудтаа түшэглэнэ. Эдэнь хизаар, областиин, хото, хүдөөгэй мүн эхин организацинууд. Али бүхэниинь Ленинэй партиин дайшалхы отряд.

Тэдэнэй нэгэниинь Буряадай партийна организаци.

Ленинскэ гварди Буряадай партийна организациие түрөө, тэрэнэй гэшүүдые хүмүүжүүлээ. Петроградай большевигүүдэй дунда буряадай түрүүшын эхэнэр коммунист М. М. Сахьянова ургаа. Тэндэ арадай сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй дээжэдэ хүртөө.

Ород большевигүүдэй замаар ябажа, М. Н. Ербанов, Ф. М. Осодоева, Г. Г. Данчинов, В. И. Трубачеев, М. И. Амагаев, И. В. Ченкиров болон буряадай түрүү зон Ленинэй туг барилсаа.

Буряадай коммунистнууд, Буряадай партийна организаци Ленинэй эсэгэ ёһоной энхэрэлдэ анханһаа хойшо хүртэжэ ябаа юм. Буряад арадта автономи олгохо асуудалаар тэдэнэй эндүүрхэдэ Ильич зүб замынь заажа үгөө.

Ленинскэ Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро ябажа, партиин генеральна шугам бэелүүлхэ үедөө Буряадай партийна организаци бүхэжөө, батажаа. Буржуазна националистнууд, троцкистнууд, алибаа хэлбэригшэдтэ эсэргүүсэн эбтэй һүртэйгөөр ородог байгаа.

Буряадай партийна организаци республикатаяа сасуу. Республикамнай һаяхан дүшэн жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ, ябаһан замайнгаа, туйлаһан илалтынгаа дүн гаргаашыень һананабди. Тэрэ дүнгүүд партийна организацимнай ажал ябуулгын дүнгүүд, баян түүхынь харгы.

...Арбаад жэжэхэн предприятинууд, хоолойгоо арай тэжээхэтэй үй түмэн үмсын ажалтан, үзэг номой дээжэдэ хүртөөгүй арад зон, тиихэдэ хүнэй ухаан бодол мохоодхон мунхаруулагша ялагар салагар дасан хүреэнүүд, патриархальна, феодальна шахуу харилсаанууд.

Буряад оромнай иимэ һэн.

Гээгдэнги арадуудта түрүү арадуудынь туһалалсажа, социализмын замда оруулха гээд Ленин, парти урин зорёо һэн.

Уряа зорилгыень анха түрүүн ородой пролетариат, түрүү арад угтажа абаа бэлэй.

Москва, Ленинград болон Свердловск, Харьков Буряадай индустрида машина түхеэрэлгэ эльгээжэ, хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдээрээ туһалжа ороо.

Айл аймагуудаар түрүүшын хамтарал, артель колхоз эмхидхэхээр Ленинградай хүдэлмэришэд ерэлсээ.

Эрдэмэй гуламта хотонуудай университедүүд, институдууд буряад хүбүүд, басагадта үүдэ нээжэ, багша, эмшэ, агроном, зоотехник, артист, эрдэмтэ гэхэ зэргын урдань дуулдаагүй мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ оролсоо.

Дүшэн жэл!

...Хэдэн зуун завод, фабриканууд. Арадай ажахын бүтээдэг продуктнуудай 80 шахуу хубинь промышленностиин продукци. Ороной алибаа хото, хүдөөдэ Улаан-Үдын тамгатай машинанууд, станогууд, гадаада холын Куба олтирог, Венгри, Болгари, Финлянди, Турци гэхэ мэтын оронуудта мүн лэ эдэ машина, станогууд. Шулуу нүүрһэн, барилгын модон болон шэл, цемент, баһа вольфрам, молибден—республика дотор бүтээгдэдэг, малтагдадаг юумые бултыень тоолохо аалши.

...Томо колхоз, совхозууд. Мянга түмэн трактор, комбайн, машинануудай хүнхинөөн поли дээгүүрнь. Майла талануудыень хушаһан мал һүрэгүүд. 700 мянган гектар таряалан. Кукурузын, саахарна свёклын плантацинууд.

...150 мянган һурагшад, 18 мянган студентнүүд, хоёр зуу шахуу эрдэмтэд, хэдэн арбаад артистнууд, уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнууд.

...Ажалай алдарта бэрхэшүүл Б. Доржиева, П. П. Милин, А. М. Оширов, А. П. Кудряшов, А. В. Грехнева, Г. Д. Тучинов, Москва Ленинград, Берлин, Прага, Болгари, Ганада суурхуулһан арадай артистнууд Л. Л. Линховоин, Л. Сахьянова, ород, буряад, монгол, чех, немец, венгер, украин, латыш уншагшадые уран зохёолоороо урмашуулһан Х. Намсараев, Ж. Тумунов, Ч. Цыдендамбаев, Д. Батажабай...

Энэл даа мүнөөдэрэймнай Буряад орон! Энэл даа манай партиин аша габьяань!

—Һайн даа, манай парти!

Бүхы оронойнгоо ажалшадтай хамта буряад арад Коммунис партиингаа 60 жэлэйнь ойдо баярай соло дуудажа байна.

Ц. ОЧИРОВ.
түүхын эрдэмэй кандидат.

РСДРП-гэй II съез... Владимир Ильич Ленин ... жэ байна.
Ю. ВИНОГРАДОВА...

БУРЯАДАЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ТҮҮХЭҺЭЭ

Бии болоһон үдэрһөө хойшо ленинскэ парти ороной захын национальна газар нютагуудта өөрын коммунис организацинуудые бии болгохо, нютагай һууриин зоной дунда партийна кадрнуудые хүмүүжүүлэн бии болгохо тухай хэмжээнүүдые сэхэ шууд бэелүүлжэ эхилһэн юм.

Тиигэжэ М. М. Сахьянова толгойлогшотой Буряадай залуу большевигүүдэй түрүүшын бүлэг 1918 оной эхеэр Эрхүүдэ бии болоо һэн. Энэ бүлэгынь һүүлдэ губернскэ партийна организациин секци болоһон байна. М. Н. Ербанов, В. И. Трубачеев, Г. Г. Данчинов, Ф. М. Осодоева, М. И. Амагаев болон бусад нүхэд энэ бүлэгэйнь гэшүүд байһан.

Прибайкалида хэдэн арбаад партийна ячейкэнүүдэй ажаллажа байха үедэ, 1920 ондо бэеэ дааһан губернскэ организаци бии болоһон. Партиин элитэ ехэ ажал ябуулагша П. П. Постышев тус организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна.

Буряадай АССР-эй бии болохо үедэ областной партийна организацида мянга гаран гэшүүд, кандидадууд нэгэдүүлэгдэнхэй байһан юм. Саашадаа жэлһээ жэлдэ гэшүүдэй, кандидадуудай тоо олошороо. Шэнэ байдал байгуулжа байхадаа, хүн зон хуби заяагаа Ленинэй партитай холбохо хүсэлтэй байгаа бшуу.

Республикын городуудта, хүдөө нютагуудта, тосхонуудта 1932 оной эхеэр 8 мянга гаран коммунистнууд бии болоо. Ленинскэ национальна политикые сэхэ шууд бэелүүлэн, ехэ гээгдэлһээ гарахын зорилгоор тэдэнэр ажалшадые тэмсэлдэ бодхоожо, түрэл дайдаяа социализмын үргэн харгыда гаргаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Буряадай коммунистнууд фронтдо, ажал хүдэлмэридэ баатаршалга харуулһан байна. Дайнай һүүлээр тэдэнэр предприяти, колхоз, совхозуудта зэлхэг зоригтойгоор ажаллажа, Эхэ оронойнгоо баялигые арьбадхана.

Жэлһээ жэлдэ коммунистнуудай дунда эрдэм болбосоролтой хүнүүдэй улам улам олошоржо байһаниие баяртайгаар тэмдэглэхээр. Мүнөө үедэ гурбадахи коммунист бүхэн дээдэ гү, али дунда эрдэмтэй болонхой.

Мүнөө областной партийна организациин тоо 30 гара мянга хүрэнхэй. 1923 онойхитой сасуулхада, энэнь 27 дахин олон болоно бшуу.

Предприяти, цех, колхоз, совхоз, отделени, һургуули, эмхи зургаан бүхэндэ өөрын эхин партийна организаци бии болонхой. Эдэ партийна эхин организацинуудта 46 национальностьнуудай түлөөлэгшэд нэгэдүүлэгдэжэ, Советскэ Союзай арадуудай аха дүүгэй хани барисаае тодорхойлон харуулна.

РСДРП-гэй II съездын 60 жэлэй ойн үдэрые тэмдэглэжэ байхадаа, Буряадай коммунистнууд дабажа гараһан замаа омогорхолтойгоор харана. Буряадай партийна организаци үсөөхэн революционернүүдһээ, социал-демокрадуудай үсөөхэн бүлэгүүдһээ бүридэдэг байһанаа, мүнөө 30 мянган гэшүүдтэй ленинскэ партиин алдарта отряд болонхой.

Партиин II съездын гайхамшагта ойе мүнөөдэр тэмдэглэхэ зуураа, Буряадай коммунистнууд ленинскэ ЦК-е тойрон өөрынгөө зэргэнүүдые улам нягтаар жагсаажа, КПСС-эй XXII съездэ баталагдаһан коммунис байгуулалтын гайхамшагта Программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн байһанаа тодорхойлно.

ЕРЭЭДҮЙ... ЮРӨӨНЭ...

Партимнай түрүүшын ... баталан абахадаа, хаанта ... тиигээд буржуазна бай... унагаахын, пролетариадай ... байгуулхын түлөө тэмсэл... хүдэлмэришэн ангиие, бүхы... дые уряалһаниинь мэдээж...

Февралиин революциин ... бидэ зарим залуушуул Эрх... жа байхадаа, революционно... ра, партиин Программа ... болоһон байгаабди. Октябр... люциин илан мандаһанай... партиин хоёрдохи Програ... лагдан абтажа, тэрэниие б... гыгөөр шудалагдаа бэлэй. ... бэелүүлхын түлөө өөһэдын... тые бага зэргэ оруулалсаг... ха.

Манай орондо социализ... ха тухай агууехэ Ленинэй... тэрэ Программа Коммунис... аша габьяагаар, совет арад... ажалаар бодото хэрэг дээрэ... татайгаар бэелүүлэгдээ.

Мүнөө манай парти, ССС... түмэн партиин гурбадахи ... ма — коммунизм байгуу... грамма бэелүүлхэ һарууһ... замаар урагшаа дабшана. М... совет хүнүүд коммунизм... ажаһууха гэжэ партимнай... халантайгаар соносхоо.

Коммунис ёһо заншал... сахин, ерээдүйнгөө һаруу... байдал шэн габьяата ажал... гуулалсагты гэжэ алдар... арюун уринэртөө захиха...

И. ЧЕН...
1920 онһоо КПСС-эй ...

Бэелүүлэгдэһэн зорилго

...Эгээл дээдын демократизмые бодото дээрэнь бүрин түгэсөөр бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохо ябадал партиин зорилго болоно...

Буржуазин энгэй зөөриие буляан абаха талаар эхилэгдээд, мүнөө гол түлэбөөрөө дүүргэгдэһэн хүдэлмэриие үргэлжэлүүлжэ эсэстэнь хүргөөд, үйлэдбэриин, худалдаа наймаанай эд хэрэгсэлнүүд болон зөөриие Совет республикын зөөри гэхэ гү, али бүхы ажалшадай зөөри болгохо.

...Ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүхы хэмжээгээр ехэ болгохо хэрэгые гол шухала, совет засагай ажахын бүхы политикые тодорхойлһон гол хэрэг гэжэ табиха.

(РКП(б)-гэй VIII съездын баталан абаһан Программаһаа)

ҮҮХЭТЭ 60 ЖЭЛ

1963

Коммунис общество байгуулга совет арадай сэхэ бэелүүлхэ ...то, тодорхой зорилго болоо. Социализмын шата дамжан ком...змда оролго зайлашагүй жама ёhон мүн; тэрэ хадаа совет ...алис обществын урдын бүхы хүгжэлтөөр бэлэдхэгдэhэн байна.

(КПСС-эй XXII СЪЕЗДЫН БАТАЛАН АБАҺАН ПРОГРАММАҺАА)

...Ц. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

...УНИСТЫН ЗҮРХЭН

...поэмэhээ хэhэг

...
...зүрхэн...
...холын домогууд соохи
...дигина дүүхэйн
...зүрхэн одоошье
...зам бэшэ лэ —
...ендэ бэшэнэб.

...зэл зүбхэн

...холодонги.

...зүрхэн
...лэ
...оронги —
...эй хүнды сээжэдэ
...бэшэл тэрэ зүрхэн.
...бараа тээ дээдэ
...гадаг лэ тэрэ зүрхэн.
...хатуу шанартайшье haa,
...шэ байха тэрэ зүрхэн.
...сээжэдэ байрагүйшье
haa,
...дахуулхал тэрэ зүрхэн.
...лаан шуhа магад
...алирдаг байжаш болоо —
...нагай дүлэндэ магад
...ябадаг байжаш болоо

...ан зүрхэн...

...байха, ондоо —
...коммунистын сээжэдэ
олдоо
...тэрэ зүрхэн...
...ай замаар ракетээ
табиhан
...үй суута сагаймнай
...хүбүүдтэ нарандал
яларhан
...сэбэр,
шэнхинээтэ зүрхэн!
...дэлхэйн аалин
эрьелдэжэ,
...манан соо теори
байхада,
...шуhаа дуhалаар
сэсэргэжэ,
...дэнь оруулалсажа
шадаа
...стын зүрхэн!
...эрьелдэнэ улам түргэн —
...хилоогүй тэрэ зүрхэн —
...стын зүрхэн.

...
...зүрхэн,
...лдом шэнгэhэн,
...ор гэрэлтэhэн
...нэй хүнды сээжэдэ
...бэшэ энэ зүрхэн —
...бараа хамагай дээдэ
...гадаг ёhото зүрхэн
...дай шанартай
...зүрхэн —
...дахуулха шадалтай
...зүрхэн —
...тын зүрхэн!

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

ХАМАГАЙ ЗҮРХЫЕ

Манай мүнөө үедэ амиды hуужа байhан ута наhатан, зуугаад хүрэжэ ябаашад хадаа урдахи зуун жэлнүүдэй түүхэдэ үетэнэй хараагүйе хаража, үзөөгүйе үзэжэ, дуулаагүйе дуулажа hууна.

Тэдэнэр, зуугаад наhатад, үхибүүн ябахада коммунизмын үзэл суртал хадаа суртал гэшэ гү, али бэшэ гэшэ гү гэгдэн хэлсэгдэжэ, харгадаа жэшээтэй, тиимэ харагдажашье байгаа. Тиин, нэгэ хүнэй наhан соо шахуу холе зорион Коммунизмын суртал али бүхы газар дэлхэйдэ эгээл гэрэлтэй сэлмэг, эгээл ойлгосотой тодо, эгээл илалтата суртал боложо шадаба ха юм.

Оройдоол нэгэ хүнэй наhан соо Коммунизмын суртал хадаа олон миллионие өөрынгөө туг доро уряалан ерүүлжэ, жагсаажа шадаа. Коммунизмын энэ үзэл суртал хадаа хамагай түрүүндэ манай Эхэ орон соо бодотоороо бэелүүлэгдэн илажа, хамаг бүхы дэлхэйдэ арюун hайхан нюур шарайгаа харуулжа байна.

Коммунизмын үзэл суртал огто үгы байхада, хүн түрэлтэнэй түүхэ соо нилээд элдэб олон үзэл сурталнууд байhан байха. Тэдэ үзэл сурталнууд өөрынгөө сэсэн теоришод сурталшадтай, өөhэдын вождьнортой, ораторнуудтай, магтан дуулаха поэдүүдтэй байгаа ёhотой.

Теэд тэдэ бүхы үзэл сурталнууд мүнөө хүрьhэ үтэгжүүлээд лэ, үни холын үнгэрhэн сагай даршаа сууряа болоод лэ, үни хада үнгэрөө.

Анха урдандаа байhан али олон үзэл сурталнуудые дэлхэй дээрэ бэелүүлхэ гэжэ hанаhан тэрэ үеынгөө яашагүй сэсэн бэрхэшье, солотой мэргэншье хүнүүд хадаа далайн эрьеын алтан шара элhые альган соогоо ехэ шангаар адхаад, тэрэ элhые бүхы наhандаа адхаhан зандаал ябахамни гэжэ hанаhан хүн шэнги болошоно ха юм. Далайн эрьеын хуурай элhэн хэршье шангаар альган соо адхагдаа haa, зүүнэй hүбыншье зэргэхэн нүхэ hүбэнүүдээр гоожо гоожоhоор булта альган соohoo гаража ябашагша бэшэ аал?

Коммунизмын үзэл суртал гансаараа одоо яагаад эгээ тиимэ хүсэтэй hайхан үзэл суртал байшаба гээшэб? Али айхабтар сэсэн мэргэн вождьнортой дээрэhээ игэжэ, дэлхэй дээрэ илажа, хүнэй нэгэ наhан соо бэелүүлэгдэн мандажа байна гээшэ гү?

Дэлхэй дээрэ Коммунизмын үзэл сурталай түрэхэ, бии болон мандаха тиимэ хүрьhэ агаарынь манай үбгэ эсэгэнэрэй, эсэгэнэрэй болон манай үедэ хүсэд эдэшэхэ ха юм даа.

Үргы сэсэгэй ургахын тула саhанай үнаhаа дэбтэжэн ноёнтой нарууди газарай хүрhэн наранда hалажа, хабарай амисхал айhотой ха юм. Уурхайhаа гаража ниидэхын тула али бүхы далбараада хоёр арбагархан далинууд хэрэгтэй ха юм!

Дэлхэй дээрэ ехэнхи хүн зоной—хүндын хүндэ, харын хара, хатуугай хатуу, халуунай халуун, хүйтэнэй хүйтэн ажал хэгшэдэй—пролетаряадай ядарал, бэрхэшээл эгээл дээдэ шатадаа хүрэжэ ерээ ха юм. Тэрээнэй хажуугаар заримадай (зариман мүртөө даншье үсөөхэн зоной) баяжахын ехээр баяжаhан, гэдэhээ хаха баяжаhан, алта мүнгэ, алибаа үнэтэ хамагые суглуулхын ехээр суглуулhан тиимэ үе саг хүрэжэ ерээ ха юм.

ХАМТАРУУЛҺАН СУРТАЛ

Хүн бүхэндэ, үхибүүдтэшье ойлгосотой Коммунизмын сэсэн мэргэн мүнхэ hайхан суртал иимэ үедэ түрэhэн гараhан түүхэтэй.

Коммунизмын үзэл суртал хадаа минии түрэhэн бүхы үхибүүдни «мүрөө бү даараhай даа, гэдэhээ бү үлдэhэй даа, эбтэй эетэйхэн ябаhай даа, зол жаргалтай байhай даа»,—гэжэ hанаhан, хүсэhэн али бүхы эхын hайхан хүсэл эрмэлзэлые бөөдөө шэнгээhэн, тэрээгээр hүр hүлдэеэ шэмэглэhэн, тэрээгээр ами орожо мүнхэрhэн, тэрээгээр баяжан баатаржаhан суртал ха юм.

Долоон гү, али арбан үхибүүтэй эхэ хүнэй өөhэдынгөө үхибүүд тухайда үнэн сэдьхэлhээ hанаата болон эрмэлзээ haa, Коммунизмын үзэл суртал хадаа газар дэлхэйн али бүхы хүүгэд бултадаа, хэзээ, хаанашье, ямаршье, шарашье сагааншье, харашье эхэhээ гараhан haa, бултадаа «мүрөө бү даараhай даа, гэдэhээ бү үлдэhэй даа, эбтээ эетэйхэн ябаhай даа, зол жаргалтай байhай даа» —гэжэ уряалан тэмсэhэн эхын hайхан хүсэл эрмэлзэл, эсэгын нангин юрөөл, баатарай габьяата тэмсэл болоно ха юм.

Иимэ үзэл сурталые, иимэ хүсэл тэмсэлые, иимэ ойро дүтын уряалал үгые ямар хэлэн дээрэшье зэдэлээ hаань, хэн энээниие ойлгохогүй, тоохогүй юм? Иимэ үзэл суртал хэнэй ажаябадалhаа, ами наhанhаа холуур гаража ошохоб?!

Коммунизмын, марксизм-ленинизмын үзэл суртал хадаа дэлхэйе хоёр анги болгожо, хоёр газар ху-

баажархёо. Тээд энэнь ойлгосотой даа. Тиимэшье байгүй нахаб!

Капиталист бүхэн (хэрбээ ёhотой капиталист юм haa) коммунизмhаа hүрдэн айжа, коммунизмын илаhан үдэрые хаража, хүйтэн хүлhэ адхажа зүүдэлхэ ёhотой юм бэшэ гү? Капиталист бүхэн зүүдэн соогоо коммунист хүниие ехэ муу муухайгаар үзэжэ, шоноhоо адли араа шүдэтэйгөөр, шүдхэр шэнгеэр хаража зүүдэлдэгшье юм гэхэдээ юм!

Капиталист гээшэ хэн гээшэб?

Олон миллион хүнэй хүсэ шадалаар, хүлhэ шүhөөр айхабтар ехэ, яшагүй алта зөөри суглуулажархиhан анхадаг үбгэн лэ ха юм. Суглуулhан алтаниинь хирпиисын зэргэнүүдээр шудхагдаад, гүрэнэй банкын склад соо оньhото сейфүүд-амбаарнууд соо хадагалаатай, далан суургаар суургалагдажа, долоон нохой hахюултай байна. Анхадаг тэрэ үбгэн өөрөө үшөө хото муутай, мяханай зүйл эдихэгүй, жэмэсэй шүүhэ ужа, ажаhуужа, амиды байжа магад. Үзэн ядаха юумэниинь коммунизм, айха юумэниинь коммунизм, эгээл ехэ дайсаниинь коммунизм. Тэрэнэй уряалха юумэниинь—сэрэг дайн. Коммунизмые усадхаха, үгы болгохо, газар дайда шатааха, тиимэл дайн тээшэ уряалдаг байха.

Анхадаг капиталистын гэр соонь, өөрынь байдаг ордон соонь коммунизм орожо байна ха юм. Капиталистнарай бүлэ соо коммунизм орожо байна ха юм. Өөрөө коммунист бэшэшье haa, коммунизмhаа холошье haa, коммунизмын суртал доторoo атаархадаг, коммунизмын суртал тухайда бодожо үзэдэг, коммунизм капитализм хоёр энэ дэлхэй дээрэ дайн сэрэг хэнгүй байжа шадаха, амгалан ажалаар саашадаа мүрысэхэ аргатай, замтай гэжэ hанадаг, сэхэ хэлэдэг, энэ hанал бэелүүлхэ тухайда hайн алхам хэдэг хүнүүд капитализмын оронуудта үсөөншье haa, бии байнал даа.

Коммунизм капитализмhаа айдаггүй. Айха хүүлигүй. Коммунизмын бэе махабада хадаа ургажа ябаhан залуухан хүнэй, элүүр энхэ хүнэй, золтой согтой хүнэй бэе махабада гээшэ!

Коммунизм хадаа капитализмда:

—Ши үбгэжөөл саашахана болол даа... Үбдэгыемни хашанаш! —гэжэ хэлэнэ.

Капитализм уршыба дурьбыбашье, саашаа дабшажа hуури гаргаха болоно.

—Энэ минии бүмбэрсэг дэлхэй! —гэжэ коммунизм омогоор хэлэнэ.

Капитализм дуулажа байбашье:

—Энэ бүмбэрсэг дэлхэй шинии бэшэ!—гэжэ арсан хэлэнэгүй. Дуугайхан hууна.

—Космосто ниидэхэмни! Эрдэм наукын шэнэ агуу амжалта туйлахамни!—гэжэ Коммунизм хэлэнэ. Тиигээд баатар далита Коммунизм өөрынгөө табан hайхан хүбүүдээ үшөө нэгэ hайхан басагатаяа холын хүйтэн космос тээшэ, мүшэтэ мүнхэ замбуулин тээшэ эльгэнэ.

—Таанарай далитнай залуу, таанад хүсэтэй дорюунууд та! Холуур, дээгүүр хэдэ хэдэн үдэр соо ниидээд ерэгты!—гэжэ Коммунизм далита хүбүүд басагадтаа захирна.

—Ниидэхэбди! Бидэнэр—коммунистнар ха юм бибди! Манай замда хаалта хашаа байхагүй!—гэжэ илаhан Коммунизмын далита хүүгэд харюусана.

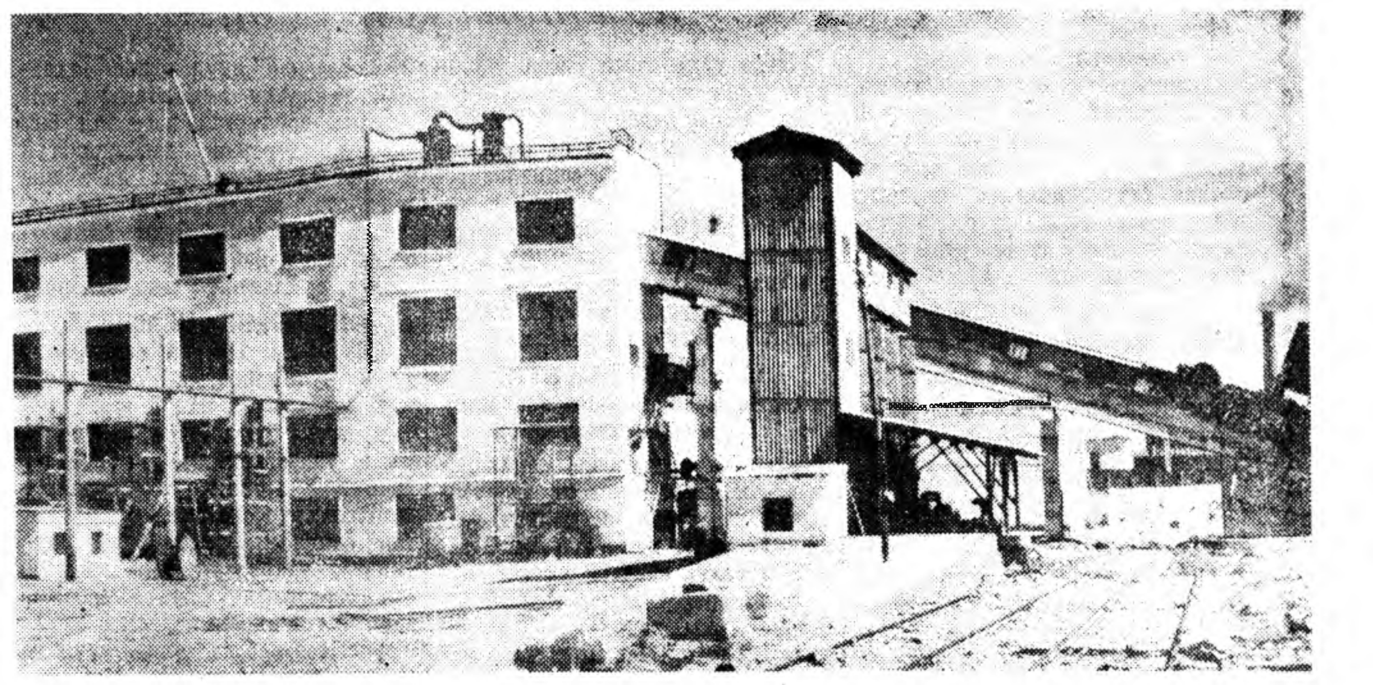
Коммунис партиин иимэ ехэ hүр жабхаланта алхамынь түүхэтэ замаа эхилhэн үдэрынь хэзээ хаанаhаа юм гэбэл, манай Большевик партиин үндэhэ hуури табигша РСДРП-эйн II съезд дээрэhээ эхилээ юм.

1903 ондо болоhон тэрэ съездhээ хойшо тэбхэр 60 жэл болобо.

Манай Советскэ Союзай Коммунис партиин гүн гүнзэгы удха жэшээгээр дэлхэйн бүмбэрсэгэй орон бүхэндэ Коммунис партинууд байгуулагдажа, Коммунизмын үзэл суртал алишье хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг, ямаршье ажабайдал, ёhо гуримтай, шажан мүргэлтэй арад зоной дунда нэбтэрэн дэлгэржэ, мүнөө сагай тон ехэ ойлгосотой, үнэтэ дүтынь ном суртал болон, он жэл, hара, үдэр, час минутануудай үнгэрхэ тудам улам улам олон тоото хүн зоной сэдьхэл зүрхые уяраан нэгэдүүлэн, баатаржуулан байна.

Манай коммунис партиин жараh жэл соо хэhэн амжаhан, илаhан али бүхы агуу hайхан хэрэгүүдыень тоолошо барашагүй. Манай парти хадаа бүхы Совет арадуудаа түрэл аха дүүнэр болгон нэгэдүүлжэ, Орон соогоо Коммунизмын гэрэлтэ hайхан ордоние бүхы бата hууритайгаар бүрин түгэсөөр байгуулжа байнхаа.

Совет хүнүүд булта энээгээр омогорхохо ёhоороо омогорхон баясажа байна.

Республикымнай барилгын индустриальна бааза болохо гэрэй ехэ панельнүүдые гаргаха Улаан-Үдын шэнэ заводой барилга.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Партиимнай съезднүүдэй делегадууд хөөрэнэ:

ҮҮСХЭЛ БАДАРУУЛҺАН СЪЕЗД

Би Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхэтэ XX съездын делегат байгаа hэм. Намда, юрын хүдэлмэришэндэ түрэл партиингаа шухала асуудалнуудые шиидхэлсэхэ зол жаргал хүртэhэндэ баяртайгшаб. Тус съезд ганса нэгэ хүндэ hүгэдэн шүтэлтын үедэ гараhан олон алдуу эндүүнүүдые заhаhан, шухала шиидхэбэринүүдые абаhан байна.

Партиин XX съезд дээрэ Захааминай тухай, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат тухай тусгаар хөөрэлдөөн болоогүйшье haa, тэрэ сагhаа хойшо манай эндэ тон ехэ хубилалтанууд болоо.

Энэ жэлдэ комбинадай коллектив ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар долоон жэлэйнгээ даабари дүүргэхэнь. Ажал хэрэгтээ амжалта туйлахын тула хүдэлмэришэдэй гаргадаг эдэбхи үүсхэл тухай бултыень хөөрэхэ бэрхэтэй. Тобшоор хэлэхэдэ КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд ажалша зоной эдэбхи үүсхэл бадаруулhан байна. Гадна, хэды олон зондо партиин гэшүүнэй үнэн нэрынь олгоо гээшэб. Тэдэнэр мүнөө рудник, цехүүдтэ үнэн сэхээр ажаллажа, коммунизм байгуулгада өөhэдынгөө хубитые оруулалсажа байна.

Зэдын комбинадай хүдэлмэришэдэй 70 процентнь коммунис ажалай түлөө тэмсэнэ. Хэдэн коллективүүдтэ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Комбинадай коллектив хахад жэлэйнгээ түсэб 106,8 процент дүүргээд, ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаhанhаа 4,2 процентээр ехэ болгобо. Тиихэдэ продукциин өөрынь үнэ сэн 2,1 процент хямдаруулба.

КПСС-эй 60 жэлэй ойдо бидэнэр бүри hайнаар ажаллажа, металл малтаха июль hарынгаа түсэб июлиин 18-да дүүргээбди.

Ф. ПОПОВ,
Зэдын комбинадай хүдэлмэришэн, КПСС-эй XX съездын делегат.

Манайшье хубита бии

Би, Советскэ Союзай Коммунис партиин юрын гэшүүн, XXII съезддэ делегадаар ошохо золтой байгаа hэм.

XXII-дохи съезд дээрэ манай парти өөрынгөө гурбадахи Программые — Коммунис общество байгуулха Программые баталан абаhан байна. Тус программые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон мянган коммунистнууд, партийна бэшэшье хүнүүд хабаадаhан.

Бүхы совет арад зон энэ Программа бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллана. Совет хүн бүхэн хаанашье ябаа, хаанашье ажаллаа haa, коммунис общество байгуулхын түлөө өөрынгөө бодото хубитые үнэн зүрхэнhөө оруулна. Манай Суулгын совхоздо ажал хүдэлмэридөө коммунис ёhoop хандадаг зон олон.

Кукурузашад Дамба Жанаев, Николай Кондратюков гэгшэд гансал республика соогоо суутай бэшэ. Тэдэнэр тухай оронойнмнай олохон ажахынууд мэдэхэ. «Полиин хатан» болохо кукурузын үндэр баян ургаса хуряахын түлөө хэдэн жэлэй хугасаа соо эдэ хоёр өөhэд хоорондоо мүрысэнэ. Нёдондо Николай Кондратюков илажа гараhан байна. Тэрэ 151 гектар газар дээрэ гектар бүриhөө 510 центнер буурсагтай кукуруза хуряагаа. Тиихэдэ Дамба Жанаевшье тэрэнhээ бага бэшэ амжалта туйлаа.

Мүн совхозой түрүү хонишон Дамба Цыбенжаповай ажалай амжалтаар омогорходогбди. Тэрэнэй даажа байhан отарада 100 эхэ хони бүриhөө 92 хурьга түлжүүлэгдээ. Иимэ hайн hайхан жэшээнүүдые тоолохо болоо haa, манай совхоздо барагдашагүй олон.

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ манай совхоз шэниисынгээ газарые нилээд үргэдхөө. Хэрбээ нёдондо 6 мянган гектар газарта шэниисэ тариhан байбал, энэ жэл 9 мянган гектарта хүргөөбди. Мүн кукурузынгаа талмайе 1200-haa 1930 гектар, горохой тарилгые 85 гектарhаа 1108 гектар болгообди. Мүнөө эндэмнай үнэтэ ургамалнуудай үндэр баян ургаса гаража байна.

Мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээбди. Тиимэhээ совхозоймнай ажахын хүдэлмэришэн бүхэн «Минии ажалай хубита—манай республикын жасада», гэжэ хэлэхэ эрхэтэй.

Л. ЦЫРЕНОВ,
Суулгын совхозой директор, XXII съездын делегат.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН

Манай алдарта Коммунис партиин байгуулагдаhанhаа хойшо 60 жэл үнгэрбэ. Эдэ жэлнүүд хүн түрэлтэнэй түүхэдэ онсо ехэ удха шанартай үе мүн байгаа. Түүхын энэ богонихон хугасаа соо дэлхэйн шэнжэ шарайнь үндэhөөрөө хубилаа. В. И. Ленинэй байгуулhан большевик партиин ударидалга доро Россин хүдэлмэришэн ангиин, үгытэй таряашадай баатарлиг хубисхалта тэмсэлэй ашаар бэелүүлэгдэhэн Агуухэ Октябриин социалис революци хүрэнгэтэ капиталис системын нэлэнхы эзэрхэлые усадхаа бэлэй.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ Европо, Азиин хэдэн оронуудта хүдэлмэришэд, таряашад засагаа гартаа абажа, социализм байгуулгын үргэн замда ороо. Мүнөө үедэ дэлхэйн социалис системэ туйлай ехэ амжалтануудые туйлажа байна. Тэрэ хадаа хүн хүрэлтэнэй обществын хүгжэлтын шиидхэхы хүсэниинь болонхой.

Империализмда эсэргүү, социализмын илан мандахын түлөө тэмсэжэ байhан хүсэнүүдэй, нэн түрүүндэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй илалтын гол эшэ үндэhэниинь юуб гэхэдэ, бүхы коммунис партинуудай бата нэгэдэл мүн болоно.

Бүхэдэлхэйн пролетариадай агуу ехэ багша В. И. Ленин большевик партиин байгуулагдахаhаа хойшо дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлые хангаха, тэрэниие нарин нягтаар сахихын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэhэн юм. Манай партиин энэ тэмсэлынь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, пролетарска интернационализмын ёhо гурим нарин нягтаар хододоо бэелүүлжэ байhандань эли тодоор харагдана.

Манай большевик партиин эхи hуури табиhан РСДРП-гэй II съезд дээрэ В. И. Ленин пролетарска интернационализмын гол ёhо гуримуудые хамгаалжа, элдэб оппортунис этэгээдүүдтэй эрид шууд тэмсэл хэhэн байна. Энэ съезд дээрэ абтаhан партиин Программа соо бүхы нацануудта бэеэ дааха эрхэ олгохо тухай эрилтэ хараалагдаа hэн. Энэнь хүдэлмэришэн ангиин интернациональна нэгэдэлые хангаха гэhэн В. И. Ленинэй hургаалые бэелүүлгын арга нүхэсэл болоhон байна.

Манай партиин бүхы 60 жэлэй түүхэнь уласхоорондын коммунис хүдэлөөе хүгжөөхын, тэрэнэй бата нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй жэшээ боложо үгэнэ. Партиин бүхы съезднүүд, олонхи конференцинүүд дээрэ али болохоор национальна асуудал харагдадаг байгаа. Энэ асуудалаар ленинскэ программын гол шухала эрилтэнүүдэй нэгэниинь юун байгааб гэхэдэ, дарлагша ангинуудта эсэргүү, социальна болон национальна сүлөөрэлгын түлөө бүхы ажалшадай тэмсэлые интернациональна ёhoop нэгэдхэхэ, жагсааха гэhэн гол ёhо гурим байhан юм.

Интернационализм гээшэ бүхы оронуудай ажалшадай хоорондохи нэгэдэл, аха дүүгэй хани барисаан мүн. Пролетарска интернационализмын гол ёhо гуримые В. И. Ленин иигэжэ тодорхойлоо hэн: «Капитал хадаа уласхоорондын хүсэн юм. Тэрэниие илажа гарахын тулада хүдэлмэришэдэй уласхоорондын холбоо, тэдэнэй уласхоорондын хани барисаан хэрэгтэй.

Бидэнэр — национальна дай хэлгые, национальна хэрэлдээе, национальна тусхайралгые буруушаанабди. Бидэнэр — уласхоорондын тала баригшад, интернационалистнуудбди» (т. 30, нюур 268).

Пролетариадай национальна болон интернациональна зорилгонуудай хоорондоо нягта холбоотой, бэе бэеhээ таhаршагүй байдаг тухай асуудалые В. И. Ленин гүнзэгыгөөр шэнжэлhэн юм.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро манай ороной хүдэлмэришэн ангиин, ажалша таряашадай хаанта засагта эсэргүү революционно тэмсэлэй үедэ пролетарска интернационализм гайхамшагта шалгалта гараа. Манай ороной олон яhатад энэ тэмсэлэй үедэ нэгэ зэргэнүүдтэ жагсажа ябаhан байгаа. Мүн бусад оронуудай ажалшадай революционно тэмсэлые манай ороной арадууд халуунаар дэмжэдэг байhаниинь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Пролетарска интернационализмын ёhо гурим дабагдашагүй байhанаа Агуухэ Октябрьска социалис революциин дүлэн соо илангаяа эли тодоор харуулаа.

Манай ороной большевигүүд өөhэдыгөө уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй отряд гэжэ хододоо тоолодог байгаа. Большевигүүдэй парти бии болохоhоо хойшо уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ ехэхэн нүлөө үзүүлээ. 1914—1919 онуудай туршада манай парти бусад оронуудай социал-демократическа партинуудай дундаhаа үнэхөөрөө интернационалис үзэлтэй бүлэгүүд ба шэглэлнүүдые бэлэдхэлгэдэ, тэдэниие эмхидхэлэй талаар элсүүлгэдэ бодото туhаламжа үзүүлhэн байха юм. Эдэ бүлэг, шэглэлнүүдэй үндэhэ hуури дээрэ бусад оронуудта Октябрьска революциин нүлөөгөөр бодото марксистско-ленинскэ, коммунис партинууд байгуулагдаа hэн. 1918 ондо Коммунис парти Германида, Австрида, Венгридэ, Польшодо, Финляндида, 1919 ондо — США-да, Болгарида, Мексикэдэ, Югославида, 1920 ондо — Англида, Францида, Испанида, Бельгидэ, Иранда, Турцида, Австралида, 1921 ондо — Италида, Румынида, Хитадта, Чехословакида, Швецидэ байгуулагдаа hэн.

1919 оной мартын эхиндэ Москвада манай партиин үүсхэлээр, В. И. Ленинэй үүсхэлээр Коммунис Интернационалай I конгресс зарлагдаhан юм. Тэрэ конгрессто 30 оронуудай коммунис партинуудай болон зүүнэй шэглэлтэй социалис организацинуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа hэн. В. И. Ленинэй хүтэлбэри доро үнгэрhэн энэ конгресс хадаа III-дахи Коммунис Интернационал байгуулха гэжэ шиидхэбэри гаргаhан юм. Большевик партиин, В. И. Ленинэй үүсхэл, анхарал оролдолгын ашаар байгуулагдаhан Коммунис Интернационал түүхэдэ туйлай ехэ удха шанартай байhан юм. Энэ хадаа социал-реформизмые марксизм-ленинизмын илан дабажа гараhан, уласхоорондын пролетариадай эгээл эрхим хубисхалта хүсэнүүдые Коммунис Интернационализмын туг доро элсүүлhэн ябадал мүн болоно.

1920 ондо, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй үшөө залуу, hула байхада, В. И. Ленин угаа холо хараатай иимэ үгэнүүдые бэшээ hэн: «Ерээдүй саг юунэйшье болоо haa, тэдэнэй гарта орохо юм гэжэ коммунистнууд мэдэхэ ёhотой...» (т. 31, нюур 81). Үнэхөөрөөшье, 1917 оной урда тээ Коммунис парти имагтал Россида байгаа, харин мүнөө үедэ Коммунис парти дэлхэйн 88 оронуудта бии, тэдэнэй зэргэдэ 40 гаран миллион гэшүүд тоологдоно. Энэ хадаа коммунизм гээшэ мүнөө үеын туйлай ехэ хүсэниинь болоод байна гэжэ гэршэлнэ.

Агуухэ Октябриин социалис революциин илаhанhаа хойшо манай Коммунис партиин, бүхы совет арадай гол интернациональна зорилгонь СССР-тэ коммунизм байгуулха хэрэг

ТУГЫЕ МАНДУУЛАГША КПСС

болобо. Манай орондо коммунизм байгуулга бодото дээрээ уласхоорондын удха шанартай хэрэг юм. Юундэб гэхэдэ, хүн түрэлтэнэй хэтэ заяанай hанал бодол — коммунизм байгуулга хадаа уласхоорондын пролетариадта, арадуудай бэеэ сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлдэ үнэтэ туhаламжа боложо үгэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Советскэ Союз имагтал өөрынгөө эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсээгүй, мүн Европо, Азиин арадуудай эрхэ сүлөөе абарhан, бүхы хүн түрэлтэниие фашизмын эзэмдэлгэhээ абарhан юм. Энэнь манай арадай, Коммунис партиин пролетарска интернационализмын үзэл бодолые элитээр харуулжа үгөө hэн.

Социализмын замда ороhон оронуудта Советскэ Союзай үзүүлдэг али болохо туhаламжа бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Энэ хадаа мүн лэ пролетарска интернационализмын гайхамшагта үльгэр жэшээ мүн. Колониальна дарлалтаhаа сүлөөлэгдэhэн гээгдэнги оронуудта СССР туйлай ехэ туhаламжа үзүүлнэ. Энэнь бүхы оронуудай пролетаринар болон дарлагдагша арадуудые элсүүлхэ, нэгэдүүлхэ талаар бодото хэрэг үйлэ гээшэ.

Мүнөө үедэ дэлхэйн бүхы комму-

(*Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта*)

ТОО, БАРИМТАНУУД

РСДРП-гэй II СЪЕЗДЫН

...мэридэ 51 шиидхэхы дуутай 43 делегат, зүбшэхэ дуутай ...егат хабаадалсаа. Тэдэнэр партиин 26 организациие түлөөл-...

**

РКП(б)-гэй VIII СЪЕЗДЫН

...мэридэ шиидхэхы дуутай 301 делегат, зүбшэхэ дуутай 102 ... хабаадалсаа. Тэдэнэр хамта партиин 313766 гэшүүдые ... hэн.

**

КПСС-эй XXII СЪЕЗДЫН

...лмэридэ шиидхэхы дуутай 4.394 делегат, зүбшэхэ дуутай ...легат байлсаа. Тэдэнэр (1961 оной октябриин 1-нэй бай-...) хамта партиин 9.716.005 гэшүүдые түлөөлөө. ...энэ съезд дээрэ хилын саанахи аха дүү марксистско-ленин-...80 партиин делегацинууд байлсаа.

...строительконструкция» трестын Буряадай управлениин ком...ьналай ударник В. Горюновой хүтэлбэрилдэг бригада Улаан-...лэй заводой шэнэ цехэй барилгые дүүргэхэеэ байна. Зу-...: тус бригадын гэшүүд (зүүн гарhаа) Э. Жарников, П. ...й, Ю. Шанков гэгшэд.

Шираб НИМБУЕВ

Хаанаhаа хаана ерээбибди...

Совет засагаа хамгаалжа,
Соорхой жэбхүүнээр даарaжа,
Газараа сараар хахалжа,
Гараараа орооhоо сасажа,
Эрдэм номгүй түлгүүш haa
Эрэлхэг зоригоо эршэлжэ,
Анха түрүүн эхилhэн аад,
Аяар энэ ерээлди
Алдар сөло алтаруулhан
Ашата партиингаа
хүтэлбэрээр!
Электрын дэнгэй гэрэлдэ
Эсхэжэ, оёжо hуугааша
Эмгэн эжын баярые
Эльгээрээ мэдэрэн байхадаа,
Ашадаа үльгэр уншуулжа,
Амтархан шагнан hуугааша
Ерэтэй буурал баабайнгаа
Ехэ омогорхол харахадаа
Алдар соло алтаруулhан
Ашата партияа
магтанабди!
Баатар табан хүбүүдэйнгээ,
Басаган баатар Валиингаа
Бүмбэрсэг ехэ дэлхэйгээ
Бүhэлэн тойроод ерэhэндэ,
Һарые шангаар тэбэреэд,
Һайса hайса таалаhандаа,
Одо мүшэдтэ хорхойтожо,
Ошохо hанаатай болоhондоо
Алдар соло алтаруулhан
Ашата партияа магтанабди
Багша Ленинэй заабарине
Баримталан батаар бэелүүлжэ,
Улаан тугайнгаа гэрэлые
Олон тээшэнь сасаруулжа
Али бүхы оронуудай
Ажалшан арадта хүндэлүүлжэ,
Даамай алхамаар Коммунизм
руу
Дабшажа зоримгой ябаhандаа
Ашата партияа магтажа,
Алдар солыень дууданабди!

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной июлиин 30.

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИИН ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ

КПСС, Совет орон тухай аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдһээ

МОРИЗ ТОРЕЗ
(Францийн коммунис партиин генеральна секретарь)

Ангиинуудгүй общество тээшэ, бүү зэбсэггүй, дайн байлдаагүй дэлхэй тээшэ бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэ харгы зам гаргажа ябаһан агуу Ленинэй партида, совет арадта алдар соло. Дарлуулагша олонинтэ энээн тухай үеын үеэдэ хүсажэ, бодожо ябаа бшуу.

Хүдэлмэришэн ангиин засаг түрээгэ абалга—пролетариадай диктатура болбол капиталис гүримэй дарлалта, мүлжэлгэ, дайн байлдаануудые үгы хэхэ, социализм байгуулха гансахан лэ арга зам гэжэ Советскэ Союзай зориг бадаруулагша жэшээ харуулна.

1903 ондо большевигүүдэй партиин баталан абаһан программа бэелүүлһые харуулһан Октябрьска революциин болоһонһоо хойшонхи үе соо түйлагдаһан амжалтануудаар тогтоогдоно. Гэрэгдэги, барга байдалтай хаанай Россиин оронда эрдэм, техникын, соёл гэгээрэлэй талаар түгэс хүгжэнги промышленностьтай орон ургаша дабшан ябана. Космонавтнуудай гайхамшагта баатар габьяа энээние гэршэлэн харуулна.

Эртэ урда сагай сэсэн мэргэн хүн өөрөө ябахадаа хүдэлжэ болохо байһые тодорхойлһан юм гэгшэ, тэрээн шэнги совет арад социализм байгуулжа, социализмын үнэн зүб байһые тодорхойлон харуулба. 1919 ондо баталан абтаһан партиингаа хоёрдохи Программа бэелүүлжэ, совет арад шэнэ байгуулалтые бүри мүнөө, эсэслэн байгуулжа шадаа.

ПАЛЬМИРО ТОЛЬЯТТИ
(Италиин коммунис партиин генеральна секретарь)

Италиин арад зондо социализмын зам нээжэ үгэхэ хүсэлэнтэйбди. Юуб гэхэдэ, социализм зам шэнээшэ бүхы хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй ха юм, манай эхэ оронөй һаһаа садхэл эбоодог бүхы асуудалнуудые социализм лэ зүбөөр шиидхэжэ шадаха байна ха юм.

Агуу Ленинэй захяа заабари, уряа лозунг даган, Октябриин социалис революциин мандан бадарһан гал дүлөөр гэрэлтүүлэгдэн манай парти бии болоһон түүхэтэй. Энэ уряануд, захяа заабаринуудынь манай зүрхэ сэдьхэлдэ хазаадэ мүнхэ байдаг Хоёрдохи дэлхэйн дайнай урда

тээ, тэрэнэй һүүлээршье таанадай түйлаһан амжалтанууд, социалис оронуудай лагериин бии болоод, тэрэнэй хэлбэриишэгүй бэхижэлтэ хадаа мүн манайшье түйлалта, амжалтанууд болоно, эгээл эдэнэрнай бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй амжалта, түйлалтанууд болоно.

ЮМЖАГИИН ЦЕДЕНБАЛ
(МНРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь)

Совет хүнүүд манай эгээл дүтын, эгээл үнэн сэхэ ханинар гэжэ тэмдэглэхэдэ, бидэнэр, Монголой арадай хубисхалша партиин түлөөлэгшэд ехэ баяртай байнабди. Баатарлиг партиингаа ударидалга доро аргагүй ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, дэлхэйн харгис империалис хүсэнэй добтолго бута сохин, түүхэдэ түрүүшынхеэ социалис общество байгуулаат, дэлхэйн бүхы арад зоной үнэн социализмын эли тодо зам нээжэ үгөөт.

Мүнөөшье таанад коммунизм тээшэ эгээл тиимэ гэрэлтэ зам гарган дабшанат. Эгээл энэ замаартнай Ажалай, Эб найрамдалай, Эрхэ сүлөөгэй, Адли тэгшэ эрхын, Зол жаргалай гэгээн гэрэлтэ дэлхэй руу бүхы хүн түрэлтэн дабшахал. Хүн түрэлтэнэй ерээдүйн үетэн таанадта, коммунизм тээшэ түрүүшын зам гаргагшадта хэтэ мүнхэдөө баярлан ябахал.

ЭЛИЗАБЕТ ГЭРЛИ ФЛИНН
(Америкын Холбоото Штадуудай Коммунис партиин национальна Комитедэй түрүүлэгшэ).

Америкын хүдэлмэришэн ангида гүн гүнзэгыгөөр этигэжэ байнабди. Дайшалхы гүрим ёһоороо алдартай юм. Үйлэ хэрэг ударидажа эрхэтэй, хатуу зоригжолтой болоо гэшэ һаа, манай хүдэлмэришэн ангиин, арад зоной усадхашагүй бэрхэтэй дабаан манай оронд байхагүй. Марксистско-ленинскэ парти байһан тулада манай коммунис парти юунэйшье болоо хада иимэ хүтэлбэри гартаа абахынь, иимэ хүсэл зоригтой болон хаттужахын тулада түһалха байна.

МОСКВА. Манай городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудай агаарые сэбэр байлгалта промышленна хорото газ сэбэрлэхэ эрдэм шэнжэлгын институдай коллектив тухай тэрэнүүдые бүтээхэ талаар ажаллана. Тус институдай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдыңгөө бүтээһэн хэрэгэлэгүүдые шалгажа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлдэг байна. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) В. П. Назаров, мастер В. А. Аварин, туршалгын цехэй начальник В. И. Гутьян, слесарь Седякин, А. Ф. Дорохов гэгшэд шэнээр бүтээһэн түхеэрэлгэ шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохроника

Ажалшадай энхэ элүүр байхын түлөө

Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ механизаторнуудай болон малшадай үүргэ айхабтар ехэ, тэдэнэр үйлэдбэриин гол хүсэниинь мүн болоно. Тиимэһээ тэдэнэй энхэ элүүрыень сахиха, байра байдалыень ариг сэбэрээр байлгаха гэһэн асуудал хадаа мүнөө үеын шухала хэмжээ ябуулга гэжэ тоологдоно.

Сэхынь хэлэхэдэ, хүдөөгэй ажалшадай соёл болбосоролой, медицинскэ талаар хангалга мүнөө үедэ һуригүй һайжараа, үйлэдбэриин газарнууд, малшадай байра байдал ариг сэбэрээр байлгадагдашье болоо. Энэ хэрэгтэ хүдөөгэй эмнэлгын эмхи зургаануудай олонхи хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр оролсодог болоо гэшэ.

Хүндэ хүшэр хүдэлмэри хэжэ ябаһан, илангаа поли дээрэ хүдэлжэ ябаһан механизаторнууд саг соогоо һайнаар амараад, һайн эдеэ хоолоор хангагдаад, бэе махабадаа сэбэрээр абаад ябаа хадаа тэдэнэй ажалайшье бүтээсэ ниилээд һайн байха зэргэтэй ха юм даа.

Эдэ бүгэдые харадаа абаһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгын, үбһэ, тариянай ургаса хурьаалгын үедэ ажалшадтаа ажаһуудалынь, амарха сагынь тэдэндэ таарамжатай зохидоор хангахын түлөө ехэ оролдолго гаргадаг байна. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин үйлэдбэриин Ждановай нэрэмжэтэ артелиин правлени болон партиина организаци колхознигуудтаа ехэ һайнаар хандадаг.

Хабарай тарилгын үедэ тус колхозой полевой стан бүхэндэ улаан булангууд болгогдон тухай гэр тайлаһан байгаа. Тэндэнь хүнүүдэй сүлөө сагаа культурна ёһоор үнгэргэхэдэнь тон зохид. Лекци болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг, кино харуулагдадаг байгаа. Гадна ажалшадай байһан гэрнүүд хүу сагаадаһан, столовотой, нюур гараа угааха тусхай газар бии, бани тэндэнь саг үргэлжэ хүдэлжэ байһан юм. Полевой стан шадархи оршон тойрон ходо хамагдажа, шорой болоо сэбэрлэгдэжэ байгаа. Иимээр байхада ариг сэбэрые сахиха ёһо гүрим һайнаар бэелүүлэгдэжэ байһаниинь эли болоно.

Поли, малай гүүртэнүүд дээрэ хүдэлжэ байгшадай энхэ элүүр, ариг сэбэрээр байха, элдэб эсын үбшэн хамшарһаа һэргылхэ хэрэгтэ нютагуудтахи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд тон эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай. Энэ талаар Бэшүүрэй больницын эмнэгшэдэй хэһэн, хэжэшье байһан хүдэлмэринь һайшаамаар. Эндэхи врачнууд, фельдшернүүд, сестранууд хүн зоной поли дээрэ гарахын урда тэдэ бүгэдыень толгой тоолон бэеынь энхэ элүүрые шалгажа үзэһэн, удаань полевой станууд дээгүүр санитарно-нэргылэмжын хүдэлмэри ябуулһан байна бшуу. Зоной дунда медицинскэ темэ дээрэ лекци болон хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэдэг бэлэй.

Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудые медицинскэ талаар хангаха, мүн Зэдын, Хиагтын аймагуудай түбэй больницанууадай хүдэлмэрилэгшэд сэхэһэн хэмжээ ябуулганууды бүтээһэн байна. Энэнь тон һайшаалтай хэрэг гээшэ. Саашадань энэ хэрэгые бүри үргэлдхэхэ шухала.

Мүнөө үедэ хүдөөгэймнай бүхы ажалшад үбһэ хурьаалгада гаранхай, удаа дараалан тарян хураалганай ажалай халуун хаһа орохонь гэээшэ. Тиимэ тэдэ хүдэлмэришэдэй олоной энхэ элүүрые сэ ехэтэйгээр хүдэлхэ арга нүхэсэл олгохо хүдөөгэй эмнэлгын хангануудай бүхы лэгшэд бэшүүрэйхиндэ эмнэлгэ, арийг сэбэрые сахилгын мэри үргэлжэлүүлхэ уялгатай. Тиихэтэй дөөгэй ажалшадые талаар һайн шэнэ дүршэл, онол арга тэдэнэе өөһэдынгөө дэлмэридэ үргэнөөр ... лабтай бэзэ.

М. Дамди...
республикын ...
гэгээрэлэй ...

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН ТУГЫЕ МАНДУУЛАГША КПСС

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

нистнүүдай, бүхы оронуудай пролетаринарай, ажалшадай нэгэдэлые улам улам бэхижүүлхэ ябадал онсо ехэ удха шанартай болоноо. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтэдэ КПСС-эй XX съезд угаа ехэ үүргэ зээлһэн байна. Энэ съезд дээрэ марксизм-ленинизмын теорие саашадань хүгжөөһэн, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бүри ехээр бэхижүүлхэ байдал бии болоо юм. Манай партиин XXI съезд СССР-тэ коммунизмые дэлгэрэнгы гээр байгуулжа эхилһэниие соносгоод, уласхоорондын байдалай, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтын шухала асуудалнуудта эли тодо марксистско-ленинскэ ёһоор харюу үгөө.

КПСС-эй XX, XXI съездүүдэй гол шухала үзэл сурталнууд дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтэдэ сэгнэшэгүй ехэ нүлөө үзүүлһэн байна. Эдэ үзэл сурталнууд ёһоор 1957 ондо, 1960 ондо Москвада болоһон зүблөөнүүд дээрэ коммунис хүдэлөөнэй шухалын шухала документнүүдэй баталан абтаһаниинь мэдээжэ.

Эдэ документнүүд соо уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй партиин нягтаар хододо сахижа байхань шухала гэжэ эрид тэмдэглэгдэнэ.

1960 оной зүблөөнэй Мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ коммунис партинуудай улам саашадаа жаҕсан нэгэдэхэ ябадал хүдэлмэришэн ангиин бүхы хүсэнүүдые, демократи болон дабжалтын хүсэнүүдые хамтаруулан нэгэдүүлхын шухалын шухала эрхэ нүхэсэл мүн гэжэ бүхы хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө, эб найрамдал болон социализмын хэрэгэй илан мандахын түлөө дэлхэйн

социалис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй агуехэ тэмсэлдэ шэнэ шэнэ илалтануудые түйлахын бата нүхэсэлынь болохо гэжэ Зүблөөндэ хабаадагшад тооложо».

Советскэ Союзай Коммунис парти энэ Мэдүүлгын ёһоор өөрыңгөө ажалые бүхы ажал ябуулгые, бусад аха дүү партинуудтай байгуулдаг харилсаагаа зохеоно. Манай парти уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые сахиха бодото жэшээ харуулна.

КПСС-эй түүхэтэ XXII съезд манай партиин шэнэ Программа баталан абаба. Энэ Программые дэлхэйн оронуудай коммунистнүүдай мүнөө үеын коммунис манифест гээшэ гэжэ тон зүб нэрлэдэг.

КПСС хадаа уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй таһарлашагүй хубинь юм гэжэ манай партиин Программа соо хэлэгдэнэ. КПСС саашадаашье уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхые оролдоно байха гэжэ тэндэ ехэ хэлэгдэнэ. Манай оронд коммунизм байгуулдаг совет арад, Коммунис парти өөрыңгөө агуехэ интернациональна зорилго гэжэ тооллоно. Энэ зорилгонь дэлхэйн социалис системын, уласхоорондын пролетариадай, бүхы хүн түрэлтэнэй аша түһада бүрин харюусана гэжэ манай Программа соо хэлэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ Хитадай Коммунис партиин ЦК-гай үүсхэлээр, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй буруу ажал ябадалнуудай ашаар уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ, нэгэ талаһаа Хитадай Коммунис парти, нүгөө талаһаань Советскэ Союзай Коммунис парти болон бусад аха дүү партинуудай хоорондо сэхэрэн арсалдаан бии болоһон байна. Энэ арсалдаан дэлхэйн ардуудай ажабайда-

лай шухалын шухала асуудалнуудые дайрана. Энэ хадаа дайн сэрэг ба эб найрамдал тухай, дэлхэйн социалис системын үүргэ ба тэрэнэй хүгжэлтын тухай, ганса нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалтай тэмсэхэ тухай, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, национально-сүлөөлэлтын тэмсэлэй стратеги болон тактика тухай асуудалнууд юм.

Советскэ Союзай партиина организацинуудта, бүхы коммунистнүүдтэ хандажа, КПСС-эй Центральна Комитедэй июлиин 14-дэ түнхагдаһан Нээмэл бэшэг соо Хитадай Коммунис партиин буруу үзэлнүүд ехэ тодорхойгоор, үнэншэмээр харуулагдаа. Манай парти уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын тула саашадаашье хамаг аргаараа оролдохо байха гэжэ Центральна Комитедэй Нээмэл бэшэг соо онсолон хэлэгдэнэ.

Мүнөө үедэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын тула КПСС-эй ябуулжа байгаа хүдэлмэрие аха дүү партинууд, дэлхэйн коммунис хүдэлөөн хүсэдөөр дэмжэжэ, ехэ үндэрөөр сэгнэнэ.

Агуехэ Ленинэй хүмүүжүүлһэн Советскэ Союзай Коммунис парти өөрыңгөө 60 жэлэй ойе хэзээ хэзээдэшье үзэгдөөгүй ехэ үүсхэлтэй болоһон оршон байдалда угтажа байна. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй дунда, бүхы оронуудай пролетариадай, бүхы ажалшадай дунда манай парти түйлай ехэ нэрэ хүндэтэй болоно. Манай алдарта парти дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ жаҕсан, агуехэ совет арадаа коммунизмын замаар уряашань амжалтатайгаар хүтэлжэ ябана.

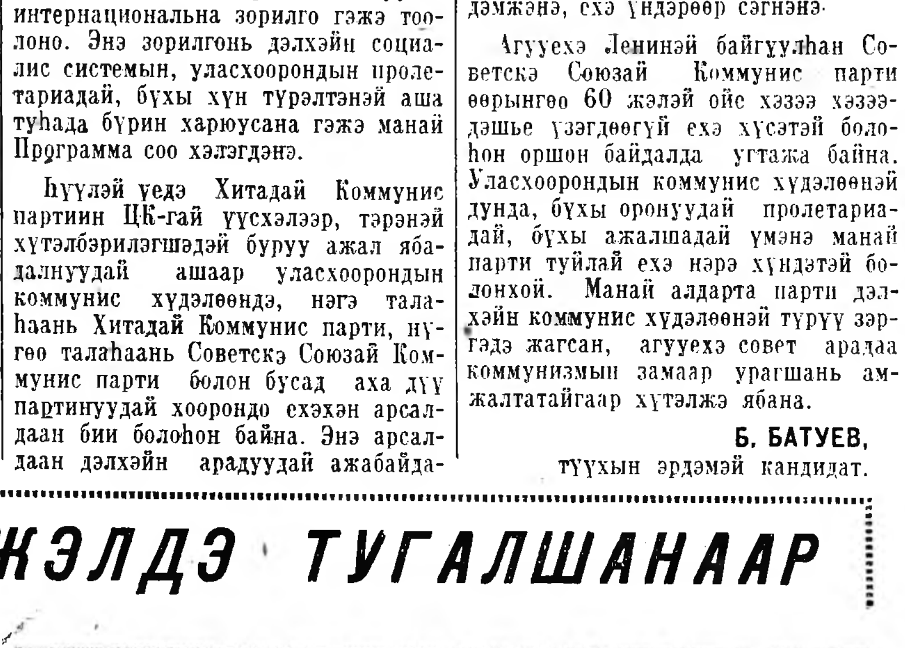
Б. БАТУЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

ОЛОХОН ЖЭЛДЭ ТУГАЛШАНААР

Малаан толгойтой тугалнуудые энэ ажалша эхэнэрэй маажан байжа эрхэлүүлхэдэнь, тэдэнь бүри нэнгэн татажа таашаажа байна. Даажа абаһан малаа энэрхы сэдьхэлтэйгээр, оролдосо ехэтэйгээр харуулһаар ябадаг малшад республикымнай колхоз, совхозуудта хэды олон гээшэб?

Тэдэнэй нэгэн хадаа Гармацу Цырендоржиевна Дондопова болоно. Энэ нүхэрнай олохон жэлдэ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо (Хиагтын үйлэдбэриин управлени) тугалшанаар ажаллаха зуураа, хэдэн олон зуун тугал түлжүүлээ юм. Тэрээнэй гараар түлжүүлэгдэһэн тул мүнөө үнеэдүүд болонхой, удэртөө 10—12 литр һү үгэжэ байдаг бшуу.

Гармацу Цырендоржиевна ехэл номгон зантай, ажалайн хойноһоо бүхы хүсэ шадалаа гаргажа ябадаг хүн гээшэ. Дүй дүршэлөөр, арга шада-

бараашье түгэс мэргэжэһэн малшан мүн. Тиимэл хадаа нэгэшье тугал гарзалуулдаггүй, тэдэнэйнгээ шэгнүүрые сүүдхэ бүхэндэ 600—700 грамм нэмээжэ байдаг ха юм. Энэл нүхэрһөө сургаал

хүдэлдэг бусад тугалшадынь ходол һургуули, заабари абажа ябадаг байна бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тугалшан Г. Ц. Дондопова.

А. Сурмачай
фото текст.

Газарай хүдэлһэнтэй дашарамдуулан Югославиин хүн зондо СССР туһаламжа үзүүлбэ

Югославиин хэдэ хэдэн районуудта июлиин 26-да газар хүдэлжэ, ехэ һандарал болоо, хүнүүд гэмтэжэ үхөө.

Нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев СФРЮ-гэй президент И. Б. Титодо телеграмма эльгээжэ, газарай хүдэлһэнһөө уламжалан, ороной хэдэ хэдэн районуудта, илангаа Македониин социалис республикын нислэл — Скопле городто хүнүүдэй гэмтэжэ үхэһэнтэй, материальна хохидолой тохёолдоһонтой дашарамдуулжа, КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын,

бүхы совет арадай зүгһөө ехэ шаналал мэдүүлээ. Советскэ Союзай бүхы арад түмэн Югославиин ардуудай хоорондо тогтоһон ахадүүгэй хани барисаанай заншалые хараада абан, Советскэ правительство хадаа 50 мянган тонно цемент, 5 мянган кубометр хөрөөдэһэн модо, тэрэшэлэн хохидол хамжаанай эм дом болон эдеэ хоолой зүйл туһаламжа болгон үгэхэ гэжэ шиидхэбэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной июлиин 30.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ГАВАНАДА БАЯР ЁҺОЛОЛ БОЛОБО

ГАВАНА. июлиин 27. (ТАСС). Монкадые добтолһоор 10 жэлэй ойе сүлөөтэ арадай арад июлиин 26-да баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Ороной баруун провинциинуудай ажалшадые шэрэһэн хэдэн зуун автомашина бүри үүсгэлдэр үдэшэнһөө эхилэн Кубын нииспэл тээшэ ошоһон харгынуудаар гүйлдэжэ орооһон байна. Тэдэнэр һайндэрэй митингдэ хабаадалсахын тулада Гавана орожо ябаһан байгаа.

Хосе Мартиин нэрэмжэтэ революциин угаа ехэ талмай революционно уряанууднай томо паннуудаар гоёон шэмэглэгдэнхэй байгаа. Нииспэлэй, Пинар-дель-Рио, Гавана болон Матансас провинцинуудай хэдэн зуу мянган хүн зон митингын эхилхэһээ бүри урид талмай дээрэ суглараа. Правительствын трибунын урда тээ, Хосе Мартиин хүшөөгэй дэргэдэ Марксын, Энгельсын, Ленинэй, Кубын национальна баатарнууд — Хосе Марти, Антонио Масео болон Камило Сьенфуэгосой томо портредууд табигдан харагдана.

Талмай дээрэ сугларһан олон түмэн хүнүүдэй дээгүүр хэдэн мянган тугууд намилзана, транспорантнууд, плакадууд, харагдана. Гаваныя сагаар үдэрэй тэбхэр 4 часта Кубын Социалис революциин нэгэдэмэл партиин Национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, премьер-министр Фидель Кастро правительствын трибуна дээрэ гараа. Тэрээнтэй хамта республикын президент Освальдо Дортикос, партиин национальна хүтэлбэриин, правительствын гэшүүд трибуна дээрэ гарлаа. Талмай дээрэ сугларһан олон мянган хүн удаан сагаа соо нэрэлжэ альга ташаа. Революционно маршнууд аялган зэдэлээ.

Тиигээд талмай дээрэ намдуу болобо...

Микрофоной дэргэдэ Фидель Кастро ерээ. Тэрэ 3 часай турша соо үгэ хэлэжэ байна. Кубын революциин вождиин хэлэһэн үгые радио болон телевиденеэр Кубын бүхы холо ойрын нютагуудта дамжуулаа.

Дайсанай али бүхы аяг аашагаргадаг байһаар, илангаа түгэс Кубын революци улам бэхижэжэ, хүгжэжэ байна гээд үгынгөө эхиндэ Фидель Кастро онсолон тэмдэглээ. Кубада хүүшан ёһо гүримэй нэргэжэ байһан тухай империалистнууд болон тэдэнэй зарсанарай таамагтайгаашүүдые Фидель Кастро иигэдэ барин байна. Эдэ господинууд өөһэдынгөө эндүүтэй һанаашалһангаа баримталжа байһан байна. Кубын революци бусалтагүй түүхэтэ баримта болоно гэжэ ойлгохое хүсэнэгүй. Тус баримтые хэрэгсээнгүй гаража болохогүй байна гээд тэрэ хэлэбэ.

Кубын болон бүхы Латинска Америкын ардуудаа революционно тэмсэлэй хүгжэлтэдэ Монкадые баатарлигаар добтолгын угаа ехэ удха шанартай байһан тухай Кубын премьер-министр дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

1953 оной июлиин 26-най удха шанар түүхэй тогтохоодо, революцида өөһэдыень хүргэһэн ниигэ замда энэ үдэр манай арад гараһан байгаа гээд Фидель Кастро заагаа. Энэ үдэр болоһон ушар революционно тэмсэл тухай ниигэ ойлгомжодо эхи табиа, революциин үзэл хүгжэхэ эрхэ байдал бии болгоо. Энээнэй ашаар бүтэхэгүй гэжэ һанагдаһан юумэн бүтээгдэһэн байна.

Үгэсэ үргэлжэлүүлхэдэ, Латиин Америкэдэхи мүнөөнэй байдал тухай Фидель Кастро дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Энэ түбидэ орон бүхэндэ революционно байдал улам шангадана, энэ революци заатагүй болохо.

«Дэбжэлтын түлөө союзай» Кубын революцитай тэмсэхын тулада империалисмын хэрэглэдэг зэбсэгэй урагшагүйн буруу һүрэһэн тухай үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Кубада эсэргүүгээр һүүлэй үедэ США-гай шэнээр хэжэ байһан зэрэгээр түримхэй аашануудые Фидель Кастро элиршүүлээ. Зүгөөр эдэ аашануудһаань бидэнэр айдаггүйди. Агаарай-сэрэгэй түгэлдэр хүсэнүүд, далайн-сэрэгэй флот, десантнуудтай тэмсэхэ зэбсэг хэрэгсэлнүүд манайда мүнөө бии болонхой, бидэнэр шэнэ шэнэ бүү зэбсэгээр хангагдаһан эмхитэй гүримтэй, жаяг заршам һайнтай армитайбди гээд тэрэ хэлээ.

Кубада Советскэ Союзай үзүүлдэг угаа ехэ экономическа туһаламжа тухай хэлэхэдээ, Фидель Кастро иигэжэ мэдээсээ. Загаһа баридаг 15 судные СССР Кубада эльгээхэ, Кубын загаһа барилгын флодто хүдэлхэ хүдэлмэрилэгшэдые совет мэргэжэлтэд һургана, Кубада түлишөөр хүдэлдэг

хоёр томо электростанци барилгада Советскэ Союз туһаламжа үзүүлнэ. Советскэ Союзай туһаламжаар саахаран тростник хурьаалгые оньһожоруулаад байхадаа, Кубын арад 1970 оной үеэр жэлэй турша соо 8 миллион тонно саахар гаргажа шададаг болохо. Советскэ Союзтай социалис лагерьтай манай аха дүүгэй хани барисаан таһаршагүй бата бэхи гээд Кубын революциин вождь тэмдэглээ.

Кубын экономикын саашанхи хүгжэлтын асуудалнуудта тогтохоод, Фидель Кастро иигэжэ заагаа. Саашадаа бүри түргэнөөр дабшахын тулада таарамжатай эрхэ байдал революциин илалтаһаа хойшохи түрүүшын жэлнүүдтэ бии болгогдоо. Онсын табан жэлэй турша соо бидэнэр продукци бүри элбэгээр гаргадаг болохо, ажал эмхидхэлэй болон арга боломжонуудые ашаглалгые һайжаруулха ёһотойбди гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Оронойнгоо тэбигдэжэ байһан зорилгонуудые манай бүхы арад оййлгон мэдэрхэ ёһотой гээд Кастро мэдүүлээ. Ами наһаа гамнангүйгөөр Эхэ ороноо хамгаалжа шададаг байһандаа гадна, манай арад оролдосотойгоор ажаллажа шададаг гэжэ бидэнэр харуулха ёһотойбди. Буу зэбсэг гартаа барижа тэмсэхэ бэшээ, харин ажалхаые бидэнэр мүнөө урагшаа табина.

Кубын революциин вождиин үгэсэ дүүргэхэдэ, талмай дээгүүр нэрэмээ альга ташалган болоо. Олон түмэн хүнүүд гар гараа барилдан байгаад, дэлхэйн пролетариадай гимн — «Интернационал» дуулаа.

«Буряад үнэн» газетын турша сотрудник, КПСС-ын Василий Магбунович ... байгша оной июлиин ... бусаар наһа барашаба ...

В. М. Жигжитов ... февралиин 25-да Хиагтын ... хүдэлмэришэнэй ... түрэһэн юм.

1942—1950 онуудай ... В. М. Жигжитов Хиагтын дай дунда һургуулиин ... дээр В. М. Жигжитов ... түү» газетын редакци ... ажахын таһагай литер... руднигаар ажаллаа ...

1951—1956 онуудай ... Василий Магбунович ... бандада ябаһан.

1956 оноос хойшо ... житов «Ленинэй туг», «... хозник» газетэнүүдэй ... хүдэлөө, мүн ВЛКСМ-... райкомой хоёрдохи ... ажаллаһан байна.

Һүүлэй үедэ В. М. ... «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдтэй ... дакцида литератураа ... гаар хүдэлжэ байһан ...

Манай нүхэр Василий ... вич Жигжитовэй һайн ... хаал бидэнэй зүрхэндэ ... мартагдахагүй.

Бу...

Литературна сотрудник
Василий Магбунович ЖИГЖИТОВ
сагаа бусаар наһа барашаба ...
«Буряад үнэн» ... газетын редакци ... дакцин коллектив ... тайгаар мэдээдээ ... бүлэдэ гүнзэгы шаналаа ... дуулна.

Редактор
Ц. О. ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. ..., улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата ...; отделов: сельскохозяйственного производства и ... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства ... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологии ... —24-74, советского строительства и быта—34-93, ... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 ... 24-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00485. Зак. ...